

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA MLÁDEŽE NA
PŘÍBRAMSKU-PŘÍČINY A PREVENCE**

Autor práce: Marek Soukup

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavovi Hovorkovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Zároveň tiskové mluvčí Bc. Monice Schindlové od Police České republiky a vedoucí oboru oddělení sociálně – právní ochrany dětí Bc. Zdeňce Splítkové, které mi poskytli podrobné informace týkající se kriminality dětí a mládeže v případě jejich úkonů na správních úřadech a komunikací s nimi.

ABSTRAKT

SOUKUP, M. *Kriminalita mládeže na Příbramsku – Příčiny a prevence: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 57 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: kriminalita, kriminální činy , prevence , příčiny

Práce se bude zabývat aktuální situací kriminality mládeže v regionu města Příbram. Kriminalita je nejen celorepublikovým tématem, které má vliv na každý subjekt, právnickou i fyzickou osobu v České republice. Kriminalita mládeže je velmi aktuální téma také z dlouhodobého hlediska a související příčiny a prevence těchto kriminálních činů budou pak obsahem této bakalářské práce.

ABSTRACT

SOUKUP, M. Criminality of Youth in region Příbram– Cause and Prevention : bakalářská práce. The college of European and Regional Studies, 2018. 57s. Supervisor: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Key words : Crime, prevention, causes of crimes

The thesis deals with the current situation of juvenile delinquency. Crime is a nationwide topic that affects every subject in the Czech Republic. Youth criminality is a very topical issue in the long run and the related causes and prevention of these crimes are discussed in this bachelor thesis.

Kriminalita mládeže na Příbramsku - Prevence a Příčiny

OBSAH

ÚVOD	7
1 METODIKA A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
2 KRIMINALITA	10
2.1 Rozbor pojmů	10
2.2 Prevence kriminality	16
3 KRIMINALITA MLÁDEŽE	19
3.2 Vliv prostředí na nedospělého člověka	20
3.3 Sociální vlivy	22
3.4 Prevence kriminality mládeže	24
3.5 Výchovná opatření	27
3.6 Represivní opatření	27
3.7 Probační dohled	30
4 ANALÝZA KRIMINALITY MLÁDEŽE V REGIONU PŘÍBRAM	32
5 VLASTNÍ ŠETŘENÍ	38
5.2 Analýza názoru na kriminalitu mládeže prostřednictvím dotazníku on-line	45
5.3 Závěrečné hodnocení analýz a související doporučení	48
ZÁVĚR	50
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	51

ÚVOD

Kriminalita je závažné kriminologické i sociologické téma nejen v České republice. Kriminální činy a jejich prevence je tématem, kterým se intenzivně zabývají ústřední orgány státní správy i samosprávy, jednotlivá města i obce. Neřeší se pouze kriminalita dospělých jedinců, avšak jsou přijímána a realizována vhodná opatření směřující k zamezení a předcházení páchaní kriminálních činů mladistvým. Právě to je otázkou, kterou je třeba řešit na úrovni místní samosprávy s ohledem do budoucnosti, protože kriminalita mladistvých se může prolínat celým životem, nelze řešit pouze na úrovni mladistvých. Podle dostupných zdrojů, zejména ze zdrojů Policie ČR, je kriminalita v České republice dlouhodobě ustálena. Neevidují se závažnější výkyvy. Kriminalitě je však třeba předcházet, nelze pouze výkyvy evidovat a dlouhodobě sledovat. Tato bakalářská práce se bude zabývat tematikou boje s kriminalitou na území České republiky, konkrétně v okrese Příbram. Příbram je městem ve Středočeském kraji, proslulé odedávna jako hornické město. V této práci bude analyzována kriminalita na tomto území. Pro poskytnutí přesných údajů o kriminalitě oblasti je nezbytné poskytnout také údaje o demografii města. Město Příbram dle Českého statistického úřadu čítalo na konci období 30. září 2018 přes 58 tisíc obyvatel.¹ Statistika města je následující. Tato statistika dává k dispozici náhled o sňatcích, rozvodech, narozených dětí, zemřelých a ohledně úbytku a přírůstku obyvatelstva ve Středočeském kraji.

Obrázek číslo 1: Pohyb obyvatelstva ve Středočeském kraji, Příbrami

Tab. D.2 Pohyb obyvatelstva ve Středočeském kraji a jeho okresech v 1. až 3. čtvrtletí 2018
(předběžné údaje)

	Sňatky	Rozvody	Živě narození	Potraty ¹⁾		Zemřelí	Přirozený přírůstek/úbytek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek/úbytek stěhováním	Celkový přírůstek/úbytek
				celkem	UPT ²⁾						
Absolutní údaje											
Kraj celkem	6 001	2 434	11 264			10 292	972	24 255	12 720	11 535	12 507
v tom okresy:											
Benešov	447	148	771			842	-71	1 612	1 015	597	526
Beroun	433	191	795			743	52	2 163	1 124	1 039	1 091
Kladno	762	361	1 312			1 333	-21	2 875	1 873	1 002	981
Kolín	413	208	833			847	-14	2 170	1 341	829	815
Kutná Hora	358	100	612			651	-39	1 190	927	263	224
Mělník	475	219	921			818	103	2 103	1 358	745	848
Mladá Boleslav	607	214	1 030			1 001	29	2 458	1 494	964	993
Nymburk	449	152	776			803	-27	2 115	1 363	752	725
Praha-východ	729	313	1 593			1 014	579	6 312	3 283	3 029	3 608
Praha-západ	564	232	1 302			820	482	4 867	3 071	1 796	2 278
Příbram	528	187	875			971	-96	1 430	1 013	417	321
Rakovník	236	109	444			449	-5	755	653	102	97

Zdroj:²

¹ Český statistický úřad. Dostupné online z <https://www.czso.cz/documents/10180/61311718/33011118q3d01.pdf/090edd08-9b4e-4501-9186-e47dc976641f?version=1.1>. Citace 5. 1. 2018.

² Český statistický úřad. Dostupné online z <https://www.czso.cz/documents/10180/61311718/33011118q3d02.pdf/071f1f1f-ce81-4396-a0ea-ab58755e9593?version=1.3>. Citace 5. 1. 2018.

1 METODIKA A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Metodika práce bude následující. Bude provedena teoretická část, kde budou vymezena teoretická východiska této práce. Dále také část praktická, která bude také obsahovat provedení dotazník o kriminalitě v městě Příbrami.

Je velmi důležité zabývat se příčinami kriminálních činů, následky a v této souvislosti je také velmi vhodné řešit otázku prevence, aby byla zachována dlouhodobá stabilita města, nevyskytovaly se žádné výkyvy, které by mohly ovlivnit bezpečnost občanů. Nutné je, aby se obyvatelé stále cítili bezpečně ve svém městě, potažmo i ve své vlastní zemi. Hlavním cílem je poskytnout přehled o příčinách, motivech a osobní motivaci osoby páchající kriminální činnost, která přímo souvisí s možnostmi prevence a také analyzovat současný stav kriminality mládeže v okrese Příbram.

Vedlejším cílem, je formou dotazníkového šetření na Příbramsku, zjistit názor mladistvých na současný stav kriminality mládeže a ze zjištěných údajů následně navrhnout možnosti preventivních opatření a prozkoumat související údaje.

Bakalářská práce bude obsahovat teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na přehled kriminality mládeže v oblasti Příbram v kontextu různých kriminologických a trestněprávních souvislostí Tato práce bude obsahovat celkem 5 kapitol. První tři kapitoly budou zaměřeny na teoretická východiska, zatímco ve čtvrté kapitole bude provedena analýza a v páté potom vlastní výzkum, který bude obsahovat také vyhodnocení daného provedeného výzkumu.

V prvé kapitole budou vytyčeny cíle, kterých má být dosaženo, a budou zde uvedeny metody, které k tomu budou využity. Ve druhé kapitole bude objasněn problematika kriminality z pohledu kriminologie a třetí část bude hlavní analýzou kriminality mládeže.

Druhá část bude zaměřena na zjištění aktuálního stavu kriminality mládeže s využitím vlastního dotazníkového šetření. Výsledkem tohoto šetření by mělo být zjištění efektivity současných způsobů řešení kriminality páchané mládeží v příbramském okrese, včetně návrhů a doporučení, která by měla vést ke snížení kriminality mládeže.

Jedním ze závažných problémů v boji s kriminalitou je trestná činnost mládeže. Mladí pachatelé rozšiřují okruh osob, potenciálních nositelů nebezpečí pácháním trestné činnosti, i v budoucnosti. Je to sociálně negativní jev, jehož snížení a omezování by se měla věnovat

větší pozornost ze strany hlavně státu. Podpora státu neziskových organizací je velmi důležitá a působí také motivačně pro tyto organizace věnující se právě například prevenci kriminality.

V této práci tedy bude analyzován aktuální stav kriminality mládeže na Příbramsku a zjištěné hodnoty budou komparovány s celkovým stavem kriminality v České republice.

K dosažení vytyčených cílů budou použity metody analýzy a syntézy získaných dat, metody matematické i grafické, metody studia odborné literatury, metoda dotazníkového šetření i metoda logického myšlení.

2 KRIMINALITA

2.1 Rozbor pojmů

Zde budou rozebrány následující pojmy, které jsou důležité v dalším pokračování této bakalářské práce. Jsou jimi následující:

- dítě;
- adolescence;
- mládež;
- prekriminalita;
- kriminalita;
- trestní odpovědnost;
- delikventní mládež.

Pro toto téma práce je velmi důležité vymezení **pojmu mládeže**, avšak definice mládeže jako pojmu v současné době není přímo vymezena. Společnost ale často dělí pojmy mládež a adolescence. Liší se ve významu používání.

Adolescent je pojem, který používá psychologie. Pojem **mládež** se používá ve smyslu pedagogickém, sociologickém či kriminologickém. V dalším textu práce bude tedy zcela na místě užívat výrazu mládež. Jako věk **mládež** odborná literatura uvádí zpravidla věkové rozmezí mezi 15 a 20 lety. V tomto věku lidé počinají se svou reprodukční zralostí a dochází k ukončení tělesného růstu. Adolescenci předchází termín **pubescence**, dospívání.³ Dospívání je stavem nadcházejícím stavu mládeže, stavem ještě před dospělostí.

Zde je na místě uvést sociologické vymezení pojmu mládeže, kterým je: „*Termín **mládež** označuje buď nepřesně ohraničenou věkovou skupinu, nebo sociální kategorii vymezenou specifickými biologickými, psychickými a sociálními znaky.*“⁴

Mládež má své specifické znaky hlavně z hlediska generačního, kdy stejně staří lidé nacházejí ve svých vrstevnících podobné vzory chování. **Děti** se od mládeže liší z jednoho zásadního hlediska, a to z trestní odpovědnosti. Děti do 15 let nejsou trestně odpovědnými subjekty, avšak po dovršení 15 let se jimi stávají. V této oblasti je vhodné zmínit ještě jeden pojem, kterým je

---

³ MACEK, Petr. *Adolescence*. Praha: Portál. 1999. ISBN 80-7178-747-7.

⁴ MAŘÍKOVÁ, Jana a kolektiv. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. 1997. Strana 635. ISBN 80-7184-310-5.

prekriminalita. Jedná se o kriminalitu dětí, které učiní jinak trestný čin, avšak kvůli nízkému věku nemohou být trestány trestní odpovědností.⁵

Další významný pohled do tohoto tématu nabízí Policie ČR, která podle zákona č. 218/2003, Zákona o soudnictví ve věcech mládeže, využívá terminologie dítěte a mladistvého v souvislosti s trestnými činy. **Dítětem** se zde rozumí: člověk, který nedovršil v době spáchání trestného činu 15 let, a **mladistvým** ten, který v době provinění dovršil 15. věku, avšak ne 18. věku.⁶

Co se týká označení nějaké skupiny mladých lidí za rizikovou skupinu, pak psychologové mají za to, že působením vnějších vlivů, ať už ze strany rodinného zázemí, známých či jiné nepříznivé životní situace, se může některá skupina lidí označit za rizikovou, a vstup jednotlivce do této skupiny může v jeho životě znamenat velký obrat. Jistou skupinu mládeže lze definovat jako velmi rizikovou, takzvaně delikventní. **Delikventní mládež** vykazuje svým chováním jakousi nespokojenost a vzdor. Většinou se jedná o vzdor proti jistým povinnostem, rodičům či škole. Ve většině případů si ani sami nejsou schopni uvědomit, jak moc by mohli svému okolí svým chováním ublížit. Kriminalita je pojmem, který ze své podstaty vyjadřuje nepříznivé jednání jedince či skupiny jednotlivců a je často definována takto: „*Kriminalitu lze stejně jako rizikové chování považovat za nadřazený pojem, pod který spadají vandalismus či delikvence. Jedná se o závažné jevy, které mohou ohrožovat či narušovat společnost a její hodnoty.*“⁷

Za kriminalitu považujeme v kriminologické terminologii jednání a následek jednání osob starších patnácti let, které se dopustily protiprávního jednání. V kriminologii je takové jednání označováno jako „**KRIMINALITA**“ a ve své podstatě obsahuje velkou řadu protiprávních činů. Může se jednat o fyzické útoky, útoky psychické a v nejzávažším případě také vraždy či jiné agresivní útoky. Řadí se sem samozřejmě také krádeže, majetková trestná činnost a trestná činnost spojená s návykovými látkami.

Kriminalitu ovlivňuje velký výčet faktorů, mezi které řadíme následující faktory:

- a) faktory společenského zázemí;**
- b) související s drogovou závislostí;**

---

⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. Nakladatel Čeněk Aleš. 2002. Strana 11. ISBN 80-86473-08-2.

⁶ Zákon č. 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

⁷ VAVRYSOVÁ, Lucie. Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů. Olomouc: Univerzita Palackého. 2018. Strana 71. ISBN 9788024454276.

c) motivační.

Ad. a) Společenské zázemí je faktor, který je ovlivněn tím, z jakého společenského prostředí konkrétní mladý člověk pochází, je často zásadním faktorem ovlivňující jeho chování. Na této úrovni se dá hovořit o zázemí, které vytváří rodina jedince. Velmi častým jevem je právě rodinný kruh, kde se dítě a později adolescent může cítit nekomfortně. Nekomfortním zázemím se rozumí v první řadě rozvodovost, hádky v rodině, konzumace alkoholu nebo drog ze strany rodičů a straších rodinných příslušníků. Zároveň jsou to hlubší problémy, které mohou eskalovat až do domácího násilí nebo vedou ke spáchání jiného trestného činu. Dítě se následně necítí v rodině dobře a bezpečně a má potřebu se uchýlovat k páčání negativních aktivit, jakými jsou požívání drog či páčání různé trestné činnosti.

Ad. b) Kriminalita související s drogovou závislostí

Trestná činnost nezahrnuje pouze násilné činy. Zahrnuje také problematiku drogové závislosti. Výroba drog a jejich distribuce a konzumace jsou problémem, který se řeší na světové úrovni. Netýká se bohužel jen dospělých jedinců, často k drogám inklinují právě mladiství, potažmo nezletilí. Zneužívání drog má bohužel dlouholetou tradici v ČR a aktuálně patří k jednomu z nejvýnosnějších odvětví v oblasti související s kriminálními činy. Možná proto k němu snadno přilnou lidé, kteří chtějí rychle nabýt peněz.

Drogy mohou způsobit duševní i zdraví škodlivé přenosné nemoci, zvláště pokud se jedná o nedodržování hygieny. Škodlivost drog není však záležitostí pouze jedince, který drogy užívá, avšak působí také na jeho blízké okolí. Proto je drogová závislost problémem, který by se měl řešit.

Užívání drog je ne náhodně spjato s trestnou činností. Již výroba drog je trestným činem, ale je zde dále páčání trestného činu pod vlivem drog. Dalším odvětvím je trestná činnost při výrobě, činnost spojená s distribucí a nabídkou drog, trestné činy páchané pod vlivem drogy či následně užívání nelegálně získaných finančních prostředků z prodeje drog.⁸

V problematice drogové závislosti hraje velkou roli jejich dostupnost. Získat drogu na českém území je podle dostupných informací stále snadné. Pokud se jedná o hlavní město Prahu, na nejrušnějším českém náměstí, na Václavském náměstí, stačí projít mezi davem lidí, soustředit

---

⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné. Obecná část, zvláštní část. Praha: Leges. 2009. Strana 696. ISBN 978-80-7502-236-3.

se na okolí a drogy jsou nabízeny na denním pořádku, ne tedy pouze v noci, jak by většina lidí očekávala.

Aktuálně existuje velká řada zákonů, které tuto problematiku upravují, avšak samozřejmě lidé, kteří drogu nabízejí, český právní normy znají dopodrobna nebo na tuto problematiku najímají velmi schopné právníky. Svými postupy zamezují snadnému dopadení či podstoupení trestního řízení.

Závislost na tvrdých drogách však není jediným problémem. Je zde také samozřejmě alkohol, který je velkým negativním činitelem. Podle protidrogového koordinátora Mgr. Jindřicha Vobořila by se měla dostupnost alkoholu mladistvým na českém území radikálně změnit. Úřad vlády ČR pro média uvedl, že od roku 2002 počet patnáctiletých, kteří mají zkušenost s alkoholem, radikálně vzrostl. Jedná se o vzestup o 24%, což je alarmující číslo. Podle Vobořila není zákon v této oblasti dostatečně vynucován a alkohol při nadměrném užívání negativně působí na receptory a vyvolává závislost. Alkohol je však kulturní záležitostí, kdy nelze popírat jakési uvolnění, avšak při nadměrném užívání dospělých jedinců ovlivňuje užívání mladistvých.⁹

Srovnání roku 2002 s rokem 2015 – zkušenosti s alkoholem mezi mladistvými:

2002 – 70%
2015 – 94%

Zákon č. 65/2017 Sb., Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek upravuje ochranu zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Návykovými látkami se v tomto zákoně rozumí:

- a) **alkohol;**
- b) **jiné omamné psychotropní látky;**
- c) **tabákové výrobky;**
- d) **elektronické cigarety.**

Tento zákon upravuje mimo jiné také prodej pomůcek, které napodobují vzhled pomůcek kuřáckých. V zák. č. 65/2017 Sb., v § 4 odst. 1 se uvádí: „Zakazuje se prodej a výroba

---

⁹ Úřad vlády ČR. Dostupné online z <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/oecd-fakta-o-konzumaci-alkoholu-mezi-detmi-a-mladistvymi--133283/>. Citace 20. 1. 2019.

*potravinářských výrobků a hraček napodobujících tvar a vzhled tabákových výrobků nebo kuřáckých pomůcek“.*¹⁰

Stejný zákaz platí také pro napodobování vzhledu obalu alkoholických nápojů. Problém se závislostí má kořeny ve dvou zásadních vlivech – podávání alkoholu nezletilým v restauračních zařízeních a v domácnostech ze strany rodičů. Právě zde, začíná u mnohých mladistvých, nadměrné užívání alkoholu. Dále je to inklinace k delikventní skupině lidí, kde se mladiství takzvaně snaží zapadnout, proto neříkají ne ochutnávce a konzumaci alkoholu.

I podávání alkoholu mladistvým je trestným činem. Toto jednání je upraveno v Zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich 250/2016 Sb. *„Návykovou látkou je přitom třeba rozumět alkohol, omamné látky, psychotropní látky.“*¹¹

Trestní zákoník upravuje trestný čin podání alkoholu dítěti, často tento zákon porušují už rodiče, kteří se snaží do svého alkoholového uvolnění mladistvé zařadit. Takové podávání alkoholu dětem je velmi nebezpečné, protože podle Mgr. Vobořila je alkohol takzvanou vstupní drogou, často mladiství přilnou až po požití alkoholu k tvrdším drogám. *„Pro mnoho mladých lidí představuje alkohol způsob zasvěcení do společenského života, často si tak při jeho pravidelné a nadměrné konzumaci neuvědomují jeho návykovost a dopady, které to na ně a na jejich okolí může mít,“* dodává k tomuto tématu Mgr. Jindřich Vobořil.¹²

Ad. c) Motivační faktor kriminálního chování

Motiv je příčina jakéhosi chování, ať už chování pozitivního či negativního charakteru. Každý útočník má nejdříve jakýsi motiv činu, na základě kterého jedná. Mnohdy se nemusí jednat pouze o impulsivní jednání, nýbrž také o jednání dlouhou dobu promyšlené.

Motivací k trestnému činu nebo jinému protiprávnímu činu může být celá řada. Avšak z hlediska návykových látek lze říci, že požití drogy stimuluje a může člověka k trestnému činu rychleji dovést a do ze dvou důvodů. Jedním z nich je motiv získání finančních prostředků na další dávku a druhým je páchání trestné činnosti pod jejich vlivem, kdy si osoba dá drogu tzv. *„na kuráž“*.

---

¹⁰Zákon č. 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

¹¹ 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹² Úřad vlády ČR. Dostupné online z <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/oecd-fakta-o-konzumaci-alkoholu-mezi-detmi-a-mladistvymi--133283/>. Citace 20. 1. 2019.

Motivace k trestnému činu může pramenit už z dob dětství, kdy nebylo přikládáno k podávání alkoholu mladistvým velké zodpovědnosti. Přítomnost alkoholu v krvi u trestného činu vražd je velmi častá, avšak častější je u řízení pod vlivem návykové látky. U násilných trestných činů se přítomnost v krvi recidivního jedince vyskytuje až ve 20%. V trestném činu výtržnictví se jedná o 40% případů.¹³

Alkohol v krvi či jiná návyková látka totiž podporuje zvýšení agresivity a působí na jedincovo chování. Oto Novotný ve spolupráci s Josefem Zapletalem ve své knize „*Kriminologie*“ uvádí pocity v souvislosti s chováním jedince, podle hladiny alkoholu v krvi.¹⁴ A těmi souvislostmi jsou například následující:

- snížená schopnost orientace,
- snížená schopnost vyhodnocení okamžiku,
- agresivita a nepřiměřené jednání.

Dá se říci, že nejprostším motivem, který vede k páčání jakéhokoliv protiprávního jednání je touha po penězích či konkrétní věci. Touha přivlastnit si daný předmět vede mladistvé k páčání majetkových trestných činů či loupeží. Tento motiv (získat vybranou věc) může pramenit již z dětství konkrétního jedince. Důvodem může být předešlý přístup ve výchově mladistvého z dětství ze strany jeho rodičů. Například není přikládán ze strany rodičů velký význam kapesného pro mládež, a proto může mladistvý získat pocit, pokud nemá dostatek sebekázně pro započnutí nějaké brigády či jiného přivýdělnku, že danou věc by bylo relativně snadné odcizit. Naprosto si ale neuvědomuje následky krádeže a může nabýt dojmu, že pokud to vyšlo jednou, může to vyjít znovu.

Kriminalita mládeže se často vyznačuje opakovanými činy, trestně stíhaní následně nejsou schopni již změnit svůj způsob života a z dlouhodobého hlediska se mohou projevit jako delikventní jedinci.

Proto je na místě, aby pro ně působila výchovná složka, která je naučí pestrému životu bez páčání trestné činnosti. Výchovnou složku bych zařadil právě do prevence kriminality, která je popsána dále v této bakalářské práci.

---

¹³ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: VŠERS. 2010. Strana 131. ISBN 978-80-86708-21-8.

¹⁴ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI. 2008. Strana 432. ISBN 978-80-7357-377-5.

Je to právě agresivita, která probouzí v jedinci sklony k trestným činům, a jejíž podstatou může být také požívání alkoholu, a jím narušená psychika jedince. Mimo to narušení psychiky lidského jedince může vzniknout i působením rodinného prostředí, ve kterém nebyly vhodně uspokojeny potřeby dítěte.

Kromě neuspokojení základních potřeb dítěte mohou mít negativní vliv na jeho psychiku, přesněji na vnímání, prožívání a zejména jeho citovou složku i další negativní prožitky, jakými jsou:

- a) **zklamáním,**
- b) **rozpad rodiny či**
- c) **jiné rozvrácení životních hodnot.**

Kromě požívání alkoholu, přesněji nadměrného požívání alkoholu, patří mezi další příčiny vedoucí k páchání trestné činnosti mladistvých zejména:

- a) *pocit nudy,*
- b) *donucení k páchání trestné činnosti jinými osobami (stejně starými, na kterých jsou závislí),*
- c) *nový, dosud nepoznaný zážitek (adrenalin),*
- d) *falešné zvýšení sebevědomí právě pácháním trestné činnosti nebo*
- e) *pomsta.*

Nejčastějšími protiprávními činy je u mladistvých záškoláctví, gamblerství, sprejerství, vandalismus, krádeže, loupeže a nelze opomenout ani trestné činy se sexuálním motivem.

2.2 Prevence kriminality

Velmi důležitým faktorem boje společnosti s kriminalitou mládeže je její prevence, tedy předcházení páchání trestných činů. Jsou-li přijata, a v reálných podmínkách uplatňována vhodná opatření, pak je prevence nejefektivnější způsob, jak celkovou kriminalitu nejen mládeže regulovat. Ministerstvo vnitra vymezuje strukturu prevence na tři základní formy.¹⁵

1. **Sociální prevence** – aktivity, které ovlivňují proces sociální integrace a aktivity, které působí pozitivně na nepříznivé ekonomické podmínky. Jedná se o sociální integraci zainteresovaných stran, nejen mladistvých delikventů.

---

¹⁵ MVČR. Dostupné online z <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>. Citace 20. 1. 2019.

2. **Situační prevence** – vychází z předpokladu, že některé trestné činnosti se vyskytují pouze za určitých okolností na určitém místě. Sem patří hlavně majetková trestná činnost. Preventivně působí zejména vhodné zabezpečovací prostředky majetku občanů a činnost police při provádění hlídkové činnosti v ulicích měst i obcí.

Prevence se zaměřuje na výchovu osob, které mají kriminální sklony či minulost a obsahuje opatření, jejichž účinek směřuje do budoucnosti.

Odpovědnost za prevenci připadá do působnosti nejen rodiny, ale také Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti a obrany.¹⁶

Prevenci z hlediska časového lze dělit na:

1. **Primární**, která obsahuje výchovu, vzdělávání, poradenství zaměřené na širokou veřejnost. Jedná se o prevenci ve školách, u dětí a mládeže zejména formou workshopů a přednášek.
2. **Sekundární** se zabývá se rizikovými skupinami jedinců, kde je pravděpodobnost, že inklinují k protiprávnímu jednání. Jde o specializovanou péči odborníků, kteří jsou zaměřeni na patologické jevy, jako drogové závislosti či záškoláctví u mladistvých. U dospělých jedinců se jedná převážně o dlouhodobou nezaměstnanost či trestné činy vyšších kategorií.
3. **Terciární** zahrnuje rekvalifikace recidivních jedinců, resocializace, sociální pomoc v získávání práce či bydlení. Cílem je zařazení recidivního jedince zpět do běžného života.

Prevence kriminality spočívá ve strategii a kontrole kriminality, přičemž vylučuje donucovací prostředky. Jedná se o systematické psychologické vlivy, které pozitivně působí na kriminálně poznamenaného jedince. V podstatě by bylo ideální, aby bylo prevencí působeno na vědomí člověka tak, že by si jedinec ani uvědomoval takový ovlivnění a přijal je za své.

Na prevenci kriminality v České republice se podílejí následující subjekty:

- a) **orgány veřejné správy,**
- b) **zájmová sdružení,**
- c) **církev,**

---

¹⁶ MVČR. Dostupné online z <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>. Citace 20. 1. 2019.

d) nadace a

e) podnikatelské některé subjekty.

Často jsou to právě specializovaná zájmová sdružení, která ve spolupráci s podnikatelskými subjekty, které pořádají různé workshopy a školení za účelem vzdělávání v oblasti kriminality, kterými se snaží předcházet trestné činnosti v České republice. Tím pozitivně působí na oblast prevence kriminality.

Preventivní opatření směřují na:

- 1. jedince, kteří by mohli v budoucnu inklinovat k trestnému činu,**
- 2. pachatelé trestné činnosti, zpravidla již odsouzené a vracející se do běžného život,**
- 3. oběti trestných činů, přesněji na občany, kteří by se mohli stát obětí trestné činnosti jiných osob.**

Je tedy nezbytné, aby nebyli vzdělávání pouze lidé, kteří nespáchali trestný čin. Vzdělávání a tím i preventivní opatření, by měli být také lidé, kteří trestným řízením prošli, dokonce absolvovali pobyt ve vězení a potřebují následné vedení, které by mělo zaručit, že další trestnou činnost nespáchají.

Samostatnými subjekty preventivní opatření jsou také oběti trestných činů, které mohou mít problémy se zpětným sociálními i pracovním zařazením, mohou mít přetrvávající psychické problémy. Proto i jim musí být věnována zvláštní pozornost na poli prevence.

3 KRIMINALITA MLÁDEŽE

Kriminalita mládeže je přímo ovlivněna motivací jedince páchající trestný čin. Obecně lze konstatovat, že přetrvávajícím motivem u trestné činnosti mládeže je motiv majetkový. Proto i nejčastějším typem kriminálního činu mezi mladistvými je krádež. Právě touto trestnou činností si je mladiství schopni věc zajistit. Krádež je pro mnoho mladistvých je krádež nejdostupnější varianta, jak si danou věc přivlastnit a to také proto, že ke koupi věci nemají dostatek finančních prostředků a čekat na ně se jim nechce. Většina mladistvých je závislá pouze na kapesném od svých rodičů, které často nemusí být pro jejich, často náročné požadavky, dostatečné. To je důvod, proč přemýšlí, jak by mohli věc, po které touží získat jiným způsobem a volí krádež.

V odborné kriminologické literatuře, autorem Zdeněk Martínek, lze nalézt následující definici krádeže: „*O pravé krádeži hovoříme tehdy, když dítě či mladistvý odcizí nějaký předmět vědomě a plně si přitom uvědomuje nesprávnost svého chování.*“ Zdeněk Martínek dále uvádí, že: „*dítě by nemělo být trestáno do doby, než si plně uvědomí svůj čin, následně je totiž daleko více schopno pochopit své jednání a v dlouhodobém pohledu ho již nikdy neprovést.*“¹⁷

Mládež často nepromýšlí důsledky svého chování a vzhledem ke svému malému množství zkušeností není schopna promyslet svůj čin do detailu, proto často dochází k přichycení přímo při činu nebo k následnému odhalení ex post. Zoubková uvádí znaky kriminality mládeže, které jsou v rámci dostupných výzkumů dlouhodobě potvrzovány.¹⁸ Mezi tyto znaky řadí:

- a) **spolupachatelství (hlavně u majetkové trestné činnosti, uvádí se až stoprocentní);**
- b) **nedokonalá příprava (používání nevhodné strategie a nástrojů);**
- c) **zneužití somatických znaků pachatele (především vyšší rychlost, menší výška);**
- d) **emotivní impulsy k páčání trestné činnosti vycházející ze společenského zázemí.**

Znaky mladých jedinců, tíhnoucích ke kriminálním činům, jsou napříč všemi druhy trestných činů podobné. Mládež často nepromýšlí důsledky svého chování a vzhledem ke svému malému množství zkušeností není schopna promyslet svůj čin do detailu, proto často dochází k přichycení přímo při činu nebo k následnému odhalení ex post.

Další nebezpečnou událostí může být touha po žhářství. Žhářství může mít kořeny v psychologických jevech, často lidé, kteří se zabývají žhářstvím, mají psychické problémy, se

---

¹⁷MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže: 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Strana 115. ISBN 978-80-247-9760-1.

¹⁸ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. Nakladatel Čeněk Aleš. 2002. Strana 16. ISBN 80-86473-08-2.

kterými se nedokáží vyrovnat a takzvaně si to kompenzují v ničení cizí věci. Například v roce 2018 Policie ČR eviduje případ dvou mladých žhářů (mladiství, 16 a 17 let), kteří pouze z nudy zapálili kulturní národní památku, historický dřevěný kostel.¹⁹ Byli odsouzeni k několika letům nepodmíněně. I tento případ může působit jako odstrašující příklad prevence pro ostatní mladistvé, aby se takových aktivit nezúčastňovali.

3.2 Vliv prostředí na nedospělého člověka.

a) Dítě

b) Mladistvý

Ad. a) Vliv na dítě: Vliv okolí má na mládež má buď pozitivní, nebo negativní účinek. Věk mladistvého samozřejmě začíná už v jeho výchově ve věku, kdy je ještě sám dítětem. Dítě je velmi přímo ovlivněno prostředím, kde je vychovááno. Prostředí, kde vyrůstá, tedy rodinné zázemí, přátelé, známí a kamarádi ovlivňují jeho chování, ať už negativně nebo pozitivně. Pokud se dítě připlete do delikventní party kamarádů, která na denní bázi podniká nějaké negativní činy, je dokázáno, že dříve či později dotyčný jedinec inklinuje také k trestnému činu. U výchovy člověka se jedná o soustavné učení návyků, které rodina považuje za vhodné a kterými by se potomci měli řídit.

Nejčastěji pochází právě z těch životních přesvědčení, které zastávají rodiče. Zvláště pokud jsou rodiče sami recidivními jedinci, může se výchova dítěte projevit v negativních souvislostech. V rodině se může projevit hned několik negativních souvislostí. Negativní vliv mohou mít neshody rodičů či následné negativní vyvrcholení, kterým je v mnoha případech rozvod nebo přerušování styku jednoho rodiče s dítětem. Dlouhodobé neshody rodičů nejsou občasné výměny názorů. Tyto výměny mohou mít naopak pozitivní charakter, protože, pokud se nejedná o zásadní životní otázky, dítě naopak pozná, že život není dokonalý, ale může mít harmonický vztah i přes všechny tyto malé neshody.

Pokud se ale jedná o zásadní problémy, kdy rodiče neudrží mezi sebou harmonický vztah a v této souvislosti dítěti nevěnují dostatečnou pozornost, dítě může trpět psychickou nevyrovnaností, může mít sebedestruktivní sklony, neúspěchy ve škole či dokonce anti sociální povahu, kterou snadno přilne k trestné činnosti. Rozvod či jiné nepohody rodičů tedy přímo ovlivňují život mládeže.

Je důležité klást důraz na duševní a fyzické zdraví dítěte i přes všechny nehody v partnerském životě rodičů. Dítě potřebuje ve svém životě matku i otce. Pokud je absence

---

¹⁹ iDnes. Dostupné online z <https://moravskoslezsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/soud-rozsudek-trest-zhari-kostel-trinec-guty-20180628.html>. Citace 27. 1. 2019.

jednoho rodiče v rodině, může to mít negativní následky nejen v dospívajícím životě jedince. V dnešní době je vysoká rozvodovost, což má následný vliv na výchovu dítěte. Dítě nemá absolutně žádný podíl na rozvodu rodičů, ale pokud dostane sebemenší záminku si myslet, že za rozvod částečně může, je možné, že se jeho myšlení absolutně zvrátí. Na psychiku dítěte totiž manželské hádky působí velmi negativním způsobem. Český statistický úřad uvádí rozvodovost v roce 2018 v období leden – červen 11,900 rozvodů. Ve srovnání se stejným obdobím předešlého roku je toto číslo menší o celý tisíc, avšak stále alarmující. Rozvod rodičů může mít na dítě až destruktivní vliv. Ve většině případů je rozvod oboustranným rozhodnutím partnerů, avšak je důležité brát v potaz právě rodiny s nezletilými dětmi. Těch se v roce 2018 v tomto období rozvedlo na 7.000 rodin.²⁰

Na ochranu rodiny jsou Ministerstvem vnitra uloženy také dotační programy, které podporují projekty pro rodiny s ohroženými dětmi. Na webových stránkách MVČR je k dispozici orientační tabulka, kolik bylo investováno ze strany státu na podporu financování preventivních programů ve vztahu k ohroženým dětem za rok 2017.

Obrázek číslo 2: Finanční podpora pro preventivní aktivity a práce s mladistvými

Oblast	Počet projektů
Preventivní aktivity na podporu rodiny	193
Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti sociálně-právní ochrany dětí	81
Celkem podpořeno projektů	272
Celková výše alokace v rámci titulu	96 500 000 Kč

Zdroj:²¹

Na člověka však nemá vliv pouze rodina, ve které vyrůstá, ale také okolí – kamarádi, známí, spolužáci ve škole. Prostředí, ve kterém se dennodenně dítě pohybuje, se může projevit v jeho celkovém pohledu na svět. Může se stát, že si dítě takzvaně kupuje přízeň ostatních a soustředí se pouze na to, aby byl v kolektivu oblíben. Nepříznivý účinek má tento jev v jeho chování, kdy je v podstatě schopen udělat cokoliv jen za vidinou kamarádství, které ve finále ani nemusí být opravdové.

²⁰ČSÚ. Dostupné online z <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/pohyb-obyvatelstva-1-pololeti-2018>. Citace 5. 1. 2019.

²¹ MVČR. Článek Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu, listopad 2018. Citace 25. 1. 2019.

Ad. b) Vliv okolí na mladistvého: Mladistvý tráví většinu svého času ve škole a na zájmových kroužkách, je tedy nutné, aby škola a vzdělávací zařízení byla uzpůsobena na výchovu a socializaci člověka. Nejvýznamnějšími činiteli v životech mladistvých, hned po rodičích, jsou učitelé a jejich vzdělávací přístup.

Učitel působí na mladistvého v komunikaci, jako vzor chování. V dnešní době se ale na výchovu neklade již takový důraz jako na rychlé předání velkého množství informací. Proto mnoho škol sází na doprovodné vzdělávací programy, kterými jsou přednášky nebo exkurze, kde se dítě odreaguje od přísunu informací a může načerpat jiné hodnoty. Mladistvý, který má větší tendenci uchýlovat se k nezákonným činnostem se často projevuje následujícími charakterovými vlastnostmi:

- **nepozornost,**
- **agresivita a odmítání pozitivního přístupu,**
- **špatný prospěch studenta,**
- **nesnášenlivost studenta s vyučujícím,**
- **nesnášenlivost studenta se spolužáky,**
- **záškoláctví,**
- **odmítání zájmových kroužků či kolektivních sportů.**

Ze strany školy se může jednat o nesprávné zacházení, nevěnování dostatečné pozornosti studentovi, nebo o nedostatečnou spolupráci školy s rodiči. Naprostou banalitou a zároveň důležitým prvkem ve vzdělávání studenta jsou třídní schůzky. Zde nemá takový vliv na rodiče dítě, jde spíše o zájem rodičů v této oblasti o prospěch svého dítěte. V momentě, kdy nedochází ke kontrolní činnosti studenta zvenčí a rodiče se uchylují pouze ke kontrole žákovské knížky, mohou získat jednostranný pohled a neodhalí případnou nepravdu, ke které může dojít pouze ze studentovy ignorace či *chytré a vypočítavé* manipulace dítěte s rodiči.

3.3 Sociální vlivy

Sociální vlivy, které pomáhají utvářet charakterové, volní a jiné vlastnosti mladistvých jsou důležité pro jeho další osobní pozitivní i negativní vývoj. Je třeba konstatovat, že jich je hned celá řada, ale v práci budou popsány tyto:

- a) **rodina,**
- b) **školní prostředí,**
- c) **společnosti,**

d) médií a

e) sociální sítě a elektronická volnočasová zařízení

Vliv rodiny a školního prostředí či kamarádů byl popsán výše v této bakalářské práci. Zde je na místě rozebrat i další vlivy, kterými jsou vliv společnosti, médií a sociálních sítí na internetu.

Ad. c) Vliv společnosti je vliv dospělých jedinců, kteří se v okolí mladistvého vyskytují. Může se jednat o přátele rodičů či rodičů kamarádů a podobně. Mladistvý získává vzory chování právě od dospělých osob, ale často nedokáže rozlišit, zda se k němu okolí chová prospěšným či neprospěšným způsobem. To často odhalí až později, kdy už může být však příliš pozdě.

Zde hraje velkou roli také finanční situace rodiny. Ve chvíli, kdy rodiče nemají dostatek finančních prostředků na to, aby zabezpečili svého potomka, přechází dítě do nejistoty, ať už vědomé nebo nevědomé, a dítě může ztrácet sociální interakci. Zejména pokud nenavštěvuje žádná zájmová centra, kroužky a jiné aktivity k pozitivní podpoře jeho volného času. Je také velmi častým jevem, že dítě přilne k partě, která ho může dovést až k páchání trestné činnosti.

Dle Matouška je přilnutí k rizikové skupině mladistvých vidět na dítěti po nějaké době na první pohled. K tomu, aby zapadlo, je schopno udělat téměř cokoliv. Změny zevnějšku, změna preferované hudby, způsobu chování k opačnému pohlaví, postoj ke studiu či práci obecně, rodičům, sexualitě a v neposlední řadě také přilnutí k psychotropním látkám, drogám, kouření či alkoholu.²²

Další vlivnou složkou, která působí negativně v oblasti kriminality mládeže je politická stabilita ve společnosti. V rámci udržení politiky se politické strany snaží navázat komunikaci s jednajícími subjekty, ale tato komunikace nemusí být vždy pozitivního charakteru.

Volební program může být natolik zaměřený vůči jednomu tématu, že z jednoho člověka se snadno může stát člověk, který podlehne vlivu internetu, médií či „fake news“, tedy falešným zprávám, které nejsou založeny na pravdě. Svým jednáním pak mladí lidé chtějí dokázat okolnímu světu důležitost svého názoru.

V poslední době se objevují politické názory, které však mohou mít velký vliv na kriminalitu, ačkoliv z jedné strany vůbec tak nevypadají. Politické strany často zaujímají postavení, které může způsobit negativní škody z hlediska kriminality. Politici jsou velmi vlivnými osobami, které jsou schopny vyvinout nátlak, ať už pozitivní či negativní. Proto je velmi jednoduché

---

²² MATOUŠEK, Oldřich a kolektiv. Sociální služby. Praha: Portál. 2011. Strana 83. ISBN 978-80-262-0237-0.

z hlediska politického zapůsobit na společnost. Vliv politických stran tedy často nemusí vést pouze k ustálení stability politiky ve státě, ale také ke všeobecnému ohrožení, pokud špatně zvolí kombinaci marketingového mixu či komunikace.

Ad. d) Vliv médií na jedince působí ve smyslu politickém, předávají informace pro stanovení priorit mladých lidí, uvádějí nepřesné nebo zkreslující informace, což mladí nerozlišují. Média mají obrovský vliv také proto, že pro mladé lidi jsou snadno a rychle dostupné, působí 24. hod. denně k nim mladí lidé přístup.

Současné média jsou rychlá, aktuální, přenášení informace v reálném čase, ale jsou také agresivní a jejich komentáře a obsah sdělovaných informací obsahuje vulgaritu agresivní necenzurované záznamy a neověřené informace.

Ad. e) Sociální sítě a elektronická volnočasová zařízení jsou další složkou mediálních vlivů jsou vlivy elektronických zařízení. V současné době na počítači či mobilu tráví většina mladistvých svůj volný čas.

Sportovní aktivity a zájmové kroužky aktuálně navštěvuje nevelká skupina mladistvých, je takzvaně v módě si raději vyjít s kamarády, sledovat televizi nebo hrát doma počítačové hry a sledovat sociální sítě. To je právě problém, který vytváří vliv médií.

Vezměme kupříkladu právě počítačové hry, kterých velká část je zaměřena právě na násilnou tematiku. Hlavně mladí chlapci se zabývají hraním počítačových her, u kterých se cítí 'jako opravdoví muži', když drží v ruce prostřednictvím počítače zbraně. Používají násilí v uměle vykonstruovaném prostředí počítačové hry. Hraním těchto her se mohou dostat do stavu, kdy si následně hrají vlastní hry v reálném životě například s kuličkovými zbraněmi nebo s vyrobenými předměty připomínající právě reálné zbraně.

Často si neuvědomují ani rodiče, že tento jev v dlouhodobé konsekvenci může mít následky a svým jednáním mohou lidé inklinovat k reálným zbraním, kterými by ale mohli vážně zranit člověka. Vcítění do dané počítačové hry může být natolik velké, že chtějí aktivitu z počítačového prostředí přenést do reality.

3.4 Prevence kriminality mládeže

Prevenci by se dalo rozdělit na prevenci směřovanou do rodiny a prevenci směřovanou do škol. Prevencí směřovanou do rodiny se rozumí fakt, že mladiství často ukazují své partě, že se nebojí a dopuštění se protiprávního jednání je pro ně vizitkou dospělosti. Je potřeba začít u prevence

rodiny, aby mladistvý neměl pocity ostrčení od rodinného zázemí a kriminalitě předcházet již u „rodinného krbu“.

Základním preventivním opatřením je prevence směřovaná do škol. Ve školách jsou často programy na pravidelné bázi, které nabízejí formou přednášek a přímé interakce se studenty školení nebo přednášky. Školitelé jsou často právě z řad podnikatelských subjektů, které se snaží děti aktivně vzdělat v této oblasti.

Pod kriminálními činy si většina mladistvých představí vraždy, teroristické útoky apod. Je potřeba mladistvé vzdělat natolik, aby věděli, že pod protiprávním jednáním se skrývá daleko větší spektrum činností včetně loupeží a krádeží, požívání psychotropních látek, sprejerství či vandalství. Objasnit jim, kdo a za jakých podmínek e takové trestné činnosti může dopustit a jak se mají chovat, aby se nestali pachateli některého z protiprávních jednání.

Další odborné programy zpracovává pro potřeby školských zařízení Policie ČR. Do těchto programů byla zařazena přímá interakci mezi přednášejícími policisty a žáky osmých a devátých tříd a studentů středních škol. V rámci svých přednášek důstojníci policie mládeži objasňují způsoby páchání různé trestné činnosti, informují je, jak se mají chovat, aby se nestali pachateli trestné činnosti a jak se mají chovat, aby se nestali obětí pachtů různých trestných činů. Závěr přednášek, nebo je-li třeba, tak i v jejich průběhu přednášející odpovídají na účastníků přednášky.

Dá se obecně říci, že se jedná o nejúčinnější praktiku – vyjednávání přímo s daným člověkem z praxe, mládež má pocit, že to, co slyší z úst člověka z praxe má větší hodnotu a má větší tendence naslouchat a z přednášky si něco odnést.

Součástí preventivních programů je vzdělávání pedagogických pracovníků škol formou různých školení ze strany Policie ČR, odpovědných úředníků MV, krajských a městských úřadů. Smyslem je pedagogům předat informace o kriminalitě mládeže v daném regionu, o přijatých opatřeních a o postupech, jak je uplatnit do praxe. Výhodou je, že pedagogové některá vhodná opatření mohou neprodleně uplatnit během výuky žáků a studentů.

Subjekty realizující prevenci ve společnosti

Známou firmou v této oblasti je společnost *Streetwork*, která po záštitou sdružení *SANANIM* nabízí školení v oblasti prevence kriminality a sociálního začlenění mládeže.²³ Činnost těchto

---

²³ Streetwork.cz; http://www.streetwork.cz/?option=com_frontpage

sdužení cílí právě na mladistvé, kterým dává k dispozici ve spolupráci právě s jejich školou workshopy a jiná vzdělávací sezení. *SANANIM* pořádá bezplatná školení, která jsou financována ze státního rozpočtu ČR. Nabízí školení, které má za cíl rozšířit povědomí o řízení a hodnocení preventivních aktivit.

Další metodické vzdělávání v oblasti prevence kriminality mládeže nabízí *Centrum profesní přípravy TRIVIS*, které je akreditováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Nabízí rekvalifikační kurzy pro prevenci kriminality mládeže.

V oblasti prevence kriminality mládeže, ale i dospělých, úspěšně působí také společnost, která má název „**Podané ruce, o. s.**“²⁴. Ta poskytuje prevenci a profesionální pomoc lidem v náročných životních situacích, kterými je například návrat z výkonu trestu. Poskytuje také léčbu návykového chování, kterým není pouze závislost na drogách, ale také přilnutí k jiným trestným činnostem prostřednictvím přítomnosti vlastní spolupráce s lékaři.

Speciální formou prevence je **ukázka odstrašujících případů**. Podle zkušeností odborníků a také široké veřejnosti působí jako protilék na páchaní trestného činu.

Pro velkou skupinu dětí a mládeže jsou to právě důsledky, co si většina neuvědomuje. Vzhledem k tomu, že si mladí lidé často neuvědomují, že jejich jednání je protiprávní a jaké následky bude mít na jejich další život, jsou názorné ukázky případů, jejich stejně starých lidí, kteří se opustili protiprávního jednání a přijatá opatření vůči nim srozumitelnou formou upozornění.

Řadíme sem i diskuse s osobami, které se protiprávních jednání dopustily, pocítily následky svých činů a chtějí se o to podělit s dalšími mladými lidmi. Tato forma preventivních opatření patří nejefektivnějším nástrojům, omezující kriminalitu mládeže.

Odstrašující případy působí ve velké efektivnosti v případě drogové závislosti. Metodiku vzdělávání formou ukázky praktikují velké společnosti, které připravují programy, které jsou speciálně vytvořené pro mladistvé.

V současné době jsou také moderní dokumenty dokumentující život jednotlivců závislých na drogách. Modernizací je v této oblasti hlavně proniknutí kriminálních případů do povědomí

---

²⁴ Podaneruce.cz; <https://podaneruce.cz/>

lidí. Neustále v současné době vznikají dokumenty a zájmové pořady, které mají velkou sledovanost. Média hrají velkou roli a mohou mít velký podíl na prevenci proti kriminalitě.

3.5 Výchovná opatření

Po spáchání trestné činnosti a je uložen trest. U mladistvých hovoříme o **OPATŘENÍCH**, která jsou uvedena v zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Tato zákonná norma umožňuje uložit mladistvému **opatření**, které směřuje k nápravě a k neporušení podmínek spojených se sociálním a duševním rozvojem jedince. I když je podle výše uvedené normy soudem uloženo **opatření**, odpovědné orgány by měly spolupracovat s rodinou mladistvého, tak aby byla dále zachována a případně zlepšena zintenzivněna výchova mladistvého, která by měla zmezit v jeho dalším protiprávním jednání.

Výše uvedený zákon stanoví případy, kdy je možné zde uvedené výchovné opatření přijmout. Výchovná opatření lze uložit pouze v případě, kdy:

- a) **je způsob života mladistvého ve větší míře nepostihnut negativními vlivy a**
- b) **je zde předpoklad pro poklidný další život.**

Druhy výchovných opatření:

- a) **NAPOMENUTÍ** – nejmenší postih, jedná se o takzvané upozornění na důsledky činnosti, velkou pomocí jsou zde rodiče, kteří dohlíží na mladistvého a berou za něj plnou odpovědnost;
- b) **PROBAČNÍ PROGRAMY**, případně přímý dohled probačního pracovníka – psychologické poradenství, kontrola chování mladistvého, odborné vedení;
- c) **OMEZENÍ** – zákaz účasti na určitých akcích, styku s lidmi či držení předmětů za účelem protiprávního jednání.
- d) **ZABEZPEČOVACÍ OCHRANNÉ LÉČENÍ**, které může stanovit soud v případě, že pobyt mladistvého na svobodě je nebezpečný ostatním občanům.

3.6 Represivní opatření

Další možností, často uloženou opakovaně trestaným jedincům, jsou trestní opatření, kterými podle zákoníku 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže jsou:

- **obecně prospěšné práce;**
- **peněžité sankce;**
- **propadnutí zabavené věci;**

- **zákaz činnosti;**
- **vyhoštění;**
- **domácí vězení;**
- **zákaz vstupu na společenské akce;**
- **odnětí svobody na zkušební dobu s dohledem;**
- **odnětí svobody nepodmíněně.**

Soudnímu jednání často předchází první výchovná opatření. Pokud tato opatření (zmíněná výše) nejsou dodržována a jsou dlouhodobě porušována a jedinec se znovu dostaví před soud, jsou mu uloženy daleko větší postihy, včetně možného odnětí svobody.

Zákon a česká legislativa rozlišuje postihy z hlediska dovršení věku. Do věku patnácti let se jedná o provinění, které je trestáno opatřením, aby k trestné činnosti již nedocházelo, často s přímou spoluprací s rodiči jedince. Zde jsou k dispozici diagnostické a výchovné ústavy, pokud není zachován předpoklad funkční rodiny. Do tohoto ústavu jsou umisťovány děti s nezvladatelným chováním či s poruchami chování. Ústavy reguluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy včetně regulace počtu dětí v těchto ústavech, v poslední době přestávají přijímat děti na základě žádosti rodičů a upřednostňují žádosti uložené soudy ČR.

Přísnějším trestem je uložení nepodmíněného trestu, tedy umístění mladistvého do speciální věznice pro mladistvé. Věznice v České republice mají specializovaná oddělení, kde záměrně nejsou umístěni mladiství a dospělí dohromady. Do těchto oddělení se umisťují mladiství, kteří nejčastěji spáchali majetkovou trestnou činnost, trestný čin ublížení na zdraví, ale také ti, kteří se dopustili trestného činu vraždy. Tyto věznice jsou soustředěné pro nevytváření negativního dopadu na psychiku mládeže a záměrné zapojení do výchovně vzdělávacích aktivit.

Věznice zaměstnávají speciální psychology a pedagogy včetně vychovatelů a sociálních pracovníků. Je zde kladen velký důraz na aktivity, aby se mladiství nenaučili životu, kde nemusí nic sami od sebe vyvíjet. Učí se českému jazyku, matematice a dalším aktivitám, jakožto cizím jazykům, sportování a neustálého dodržování pořádku.

Často jsou pořádány různé soutěže a aktivity pro zapojení celého kolektivu, aby byla zachována sociální integrace vězňů a v následném životě mládeži nedělalo větší problémy zapojit se do pozitivně naladěného, nerecidivního, kolektivu.

Cílem je výchova mládeže, aby si byli jisti svou zodpovědností a nepřekračovali hranice. Věznice pro mladistvé se vyznačují zpřísněným dohledem a dozorem, protože mládež často nerespektuje autoritu a neuvědomuje si svou zranitelnost.

Statistika mladistvých v českých věznicích je dle portálu iRozhlas k šestému měsíci roku 2018 následující:²⁵

- 83 mladistvých, z toho 74 chlapců a 9 dívek;
- důvod odsouzení: násilná trestná činnost, loupeže a majetková trestná činnost, užívání drog.

Věznice pro mladistvé jsou v České republice v městech Světlá nad Sázavou, to je ženská věznice, dále v Heřmanicích, Pardubicích a Všehrdech u Chomutova.

Nejvíce se jedná o majetkové skutky, avšak také počet trestného činu vraždy stoupl. Je na místě neustávat s preventivními programy.

Obrázek číslo 3: Porovnání kriminality mládeže s předchozími lety

druh kriminality	2015	2016	2017	rozdíl 2016- 2015	tj. %	rozdíl 2017- 2016	tj. %
100-999 celková kriminalita	288	111	140	-177	-7,7%	29	1,4%
100-699 obecná kriminalita	116	977	985	-139	-6,6%	8	0,4%
100-199 násilná kriminalita	402	388	379	-14	-3,5%	-9	-2,3%
100-106 vraždy	3	4	7	1		3	75,0%
200-299 mravnostní kriminalita	173	206	223	33	19,1%	17	8,3%
300-599 majetková kriminalita	1025	851	889	-174	17,0%	38	4,5%
300-399 krádeže vloupáním	369	266	310	-103	27,9%	44	16,5%
400-499 krádeže prosté	527	490	464	-37	-7,0%	-26	-5,3%
500-599 ostatní majetkové skutky	129	95	115	-34	26,4%	20	21,1%
600-699 ostatní kriminalita	516	532	494	16	3,1%	-38	-7,1%
700-799 zbývající kriminalita	83	59	57	-24	28,9%	-2	-3,4%
800-899 hospodářská kriminalita	89	75	98	-14	15,7%	23	30,7%
900-999 vojenská a protiústavní kriminalita	0	0	0	0		0	

²⁵ iRozhlas. Dostupné online z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vezeni-veznice-mladistvi_1807060810_ako. Citace 26. 1. 2019.

Zdroj: ²⁶

3.7 Probační dohled

Další možností, jak zajistit zlepšení chování mladého pachatele, je probační dohled neboli dohled probačního úředníka. Probační dohled je důsledkem rozhodnutím soudu, který klade důraz na specifické postupy, aby byla zachována svoboda jedince, která by ve vězení nemohla být zachována.

Dle Jedličky je probační dohled možností, jak dát delikventovi příležitost prokázat svou snahu o nápravě a pochopení činu, který provedl.²⁷

Probační dohled je také dobrou alternativou, jak řešit přetížení věznic a soudních jednání, potažmo zmenšit finanční výdaje spojené s trestním řízením. Dohled probačního úředníka má řadu výhod, do kterých se neřadí pouze pozitivní uvědomění důsledků činu daného trestaného jedince, ale také diferenciací přístupu a dohled nad správným vývojem delikventa.

V České republice reguluje dohled probační služby Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, který poskytuje prostor pro výkon alternativního přístupu k trestaným. Probační služba zajišťuje dohled nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným. Zároveň kontroluje výkon trestu a poskytuje obviněnému individuální pomoc, aby byl schopen zařadit se do řádného života.

Na rozdíl mediace je zprostředkování řešení sporu. Spor může mezi obviněným a poškozeným nést znaky pomsty či jiných negativních důsledků, které nejsou v řádném životě žádoucí. Dle zákona 257/2000, Hlavy I, § 2, mediace vede k urovnání konfliktního stavu v souvislosti s trestním řízením.²⁸

Probační služba vykonává pomoc v celém procesu trestního řízení mladistvých. Výčet je následující:

- **pomáhá se společenským zázemím obviněného a vykonává dohled také nad jeho rodinnými příslušníky,**

---

²⁶ MVČR. Článek Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu, listopad 2018. Citace 25. 1. 2019.

²⁷ JEDLIČKA, Richard a kolektiv. Poruchy socializace u dětí a dospívajících. 1998. Strana 329. ISBN 978-80-247-5447-5.

²⁸ Zákon č. 257/2000 Sb. Zákon o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě)

- **vytváří podmínky o trestním stíhání, včetně narovnání mezi obviněným a poškozeným,**
- **podílí se na prevenci protiprávní činnosti,**
- **vykonává dohled nad chováním obviněného v závislosti na jeho soudním nařízení,**
- **kontroluje chování obviněného i po propuštění na plnou svobodu.**

V této kapitole byla prezentována vhodná opatření, která by měla přispět ke snížení kriminality mládeže a to nejen v regionu města Příbram. Byly vymezeny konkrétní postupy ve věci prevence kriminality, které by měly přispět ke zvýšení bezpečnosti ve státě nerepresivními způsoby.

4 ANALÝZA KRIMINALITY MLÁDEŽE V REGIONU PŘÍBRAM

V prvním pololetí roku 2018, tedy v období leden – červen 2018, je na okrese Příbram stav kriminality mládeže nebo celková kriminalita následující, jak uvedeno v tabulce níže.

Tabulka číslo 2: Mapa kriminality, okres Příbram, první pololetí roku 2018

Vraždy	1	Krádeže automobilů	8
Znásilnění	1	Krádeže věcí z automobilů	45
Fyzické útoky	37	Krádeže jízdních kol	6
Loupeže	4	Výroba držení a distribuce drog	13
Vloupání do obydlí	5	Řízení pod vlivem	14
Vloupání do chat a chalup	2	Všechny zbývající činy	270

Zdroj: ²⁹

Město Příbram mělo index kriminality v prvním pololetí roku 2018 122,5. *Index kriminality* vyznačuje počet trestných činů na 10.000 obyvatel za zvolené období. Dle Mapy Kriminality³⁰ trestných činů bylo evidováno celkem 406. Příbram zastává indexové číslo 81, což v porovnání s ostatními okresy značí pořadí od nejvyššího k nejnižšímu číslu kriminálních případů.

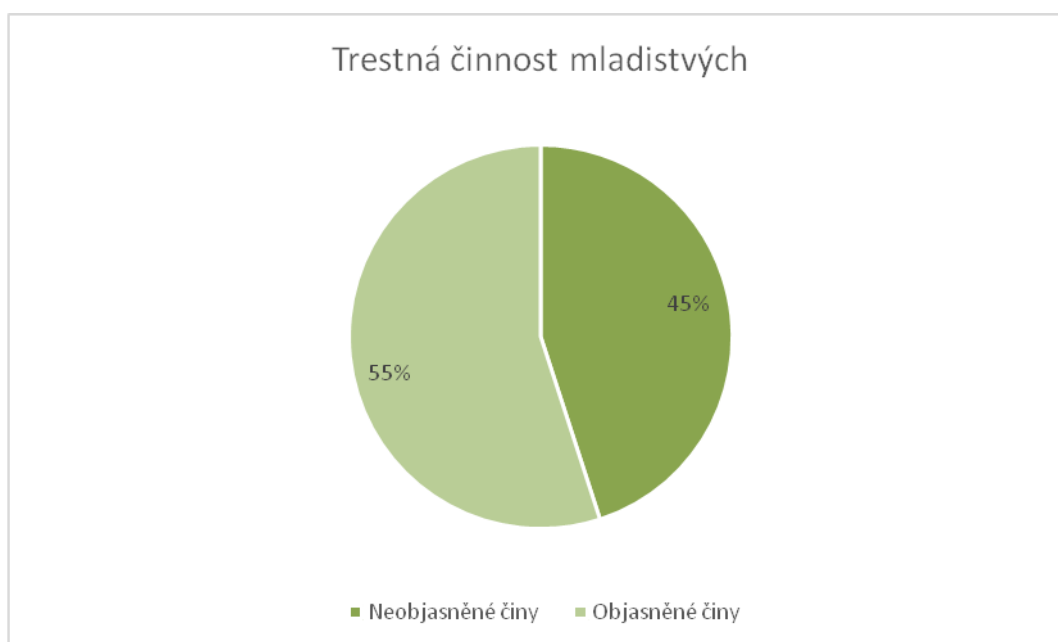
Mapa kriminality dále dává obraz o objasnění případů. Je jich méně než polovina. Jedná se zde o 45% neobjasněných případů. Konkrétně se jedná o 186 objasněných činů a 220 neobjasněných, přičemž 57 případů z objasněných bylo objasněno dodatečně. Nejvíce neobjasněných činů je v oblasti krádeží.

²⁹ Mapa kriminality. Dostupné online z <http://www.mapakriminality.cz/#>. Citace 5. 1. 2018.

³⁰ Mapa kriminality. Dostupné online z <http://www.mapakriminality.cz/#>. Citace 5. 1. 2018.

Graf číslo 1: Objasněnost trestné činnosti

Zdroj: vlastní tvorba

V současné době je zaváděn projekt *Bezpečné město*, do kterého se zapojilo i město Příbram. Vznikl na základě zkušenosti s kriminalitou, ze kterého plyne, aby se kriminalita zúžila a lidé dokázali spolu dlouhodobě kooperovat, je třeba zapojit ne jen dospělé subjekty, ale také právě mladistvé a děti, aby si byli vědomi konsekvencí. Je nutné je seznámit také s příčinami a následky nejen z finančního charakteru.

Spolupracujícími subjekty jsou sociální odbory, probační a mediační služby a společnosti zabývající se prevencí v oblasti kriminality. Projekt bezpečná Příbram informuje také o kriminálních činech, které byly spáchány na tomto území. Na svých webových stránkách pravidelně informuje a aktualizuje čtenáře o informacích, které jsou z hlediska dlouhodobé bezpečnosti vytvářeny.

Město Příbram nabízí velké množství kurzů a jiné prevence kriminality na svém území. Policie nabízí následující pokrytí oblastí:

- **sebeobrana – kurzy, školení;**
- **zabezpečení vlastního majetku – kurzy, preventivní projekty;**
- **preventivní obranu proti domácímu násilí včetně osobních zpravědí;³¹**

³¹ Bezpečná Příbram; <http://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/preventivni-film-o-domacim-nasili-jakub>

- **přednášky o přestupcích mládeže atp.**

Pro porovnání vezmu předchozí rok, 2017 ve stejném období.

Tabulka číslo 3: Mapa kriminality, okres Příbram, první pololetí roku 2017

Vraždy	1	Krádeže automobilů	7
Znásilnění	0	Krádeže věcí z automobilů	37
Fyzické útoky	39	Krádeže jízdních kol	4
Loupeže	2	Výroba držení a distribuce drog	21
Vloupání do obydlí	10	Řízení pod vlivem	19
Vloupání do chat a chalup	3	Všechny zbývající činy	346

Zdroj: ³²

Z porovnání výše je jasné, že rok 2018 byl kriminalitou více. Trestné činy totiž v prvním pololetí roku 2017 dosáhly čísla 489, což je o 83 méně než v první polovině roku 2018.

Půlrok 2017 má však vyšší objasněnost případů, zde číslo dosahuje poloviny objasněnosti všech případů, tedy 50%. Objasněných případů se eviduje 244, z toho 58 objasněných dodatečně to je 12% objasněných dodatečně. Naopak neobjasněných je evidováno 245 tedy 50,10%. Největší neobjasněnost je u věci krádeží, zejména u krádeží předmětů z automobilů.

Další statistickou stránkou jsou přímo webové stránky Policie ČR, kde jsou k dispozici data za jednotlivé měsíce let. Jako první srovnávací složku vezmu měsíc červen, jakožto poslední porovnávací měsíc roku 2018 z první tabulky. Kriminalita je z portálu české Policie srovnávána dle krajů, je zde tedy výčet z tohoto měsíce ze Středočeského kraje. Celková tabulka je k dispozici v příloze této bakalářské práce.

³² Mapa kriminality. Dostupné online z <http://www.mapakriminality.cz/#>. Citace 5. 1. 2018.

Tabulka číslo 4: Kriminalita ve Středočeském kraji, červenec 2018

čin	POČET	spácháno nezletilými	spácháno mladistvými	spácháno opakov. trest. osobami	spácháno cizinci	spácháno pod vlivem	spácháno pod vlivem alkoholu
vraždy	8	0	0	3	0	4	3
násilná kriminalita	556	6	22	186	66	64	59
mravnostní kriminalita	79	3	19	18	8	3	2
krádeže vloupáním	381	5	12	258	35	4	3
krádeže prosté	767	6	11	469	45	16	13
ostatní majetková kriminalita	299	3	4	106	12	9	9
majetková kriminalita	1 447	14	27	833	92	29	25
ostatní kriminalita	1 291	22	43	590	94	80	59
obecná kriminalita	3 373	45	111	1 627	260	176	145
zbývající kriminalita	1 484	1	2	365	167	660	604
hospodářská kriminalita	590	1	3	110	71	2	2
vojenské a protiústavní činy	2	0	0	0	0	0	0
CELKOVÁ KRIMINALITA	5 449	47	116	2 102	498	838	751

Zdroj:³³

Z tabulky výše je zřejmé, že nejzávažnějším činem je obecná kriminalita. Obecná kriminalita se dlouhodobě pohybuje na předních místech kriminálních činů. Není tomu jinak také konkrétně v okrese Příbram, jak již bylo zmíněno výše.

Jedná se o kriminalitu majetkového charakteru, tedy krádeže, omezování osobní svobody, trestné činy ublížení na zdraví a jiná násilná kriminalita za účelem majetkových podvodů. Zde je velmi důležitá prevence, jak předcházet těmto majetkovým podvodům, ať už se jedná o prevenci ze strany státu, tak prevence osobního charakteru občanů České republiky.

Problematika kriminality mládeže je dlouhodobě velkým tématem. Za měsíc červen (viz výše) se jedná až od 2% celkové kriminality. Velkým tématem je tento jev hlavně kvůli vlivu na budoucnost republiky. Recidivní jedinci, pokud se projeví již v raném věku či dokonce nezletilí, psychologicky mají větší tendence zasahovat do dospělého života další recidivou.

Rizikovější skupinu dlouhodobě tvoří více muži než ženy. Ve vězení pro mladistvé je v současné době 90% mužů a pouze 10% žen. Faktory, které ovlivňují jedincovo chování, jsou děleny na endogenní a exogenní. Vnitřní (endogenní) faktory jsou biologické, psychologické či

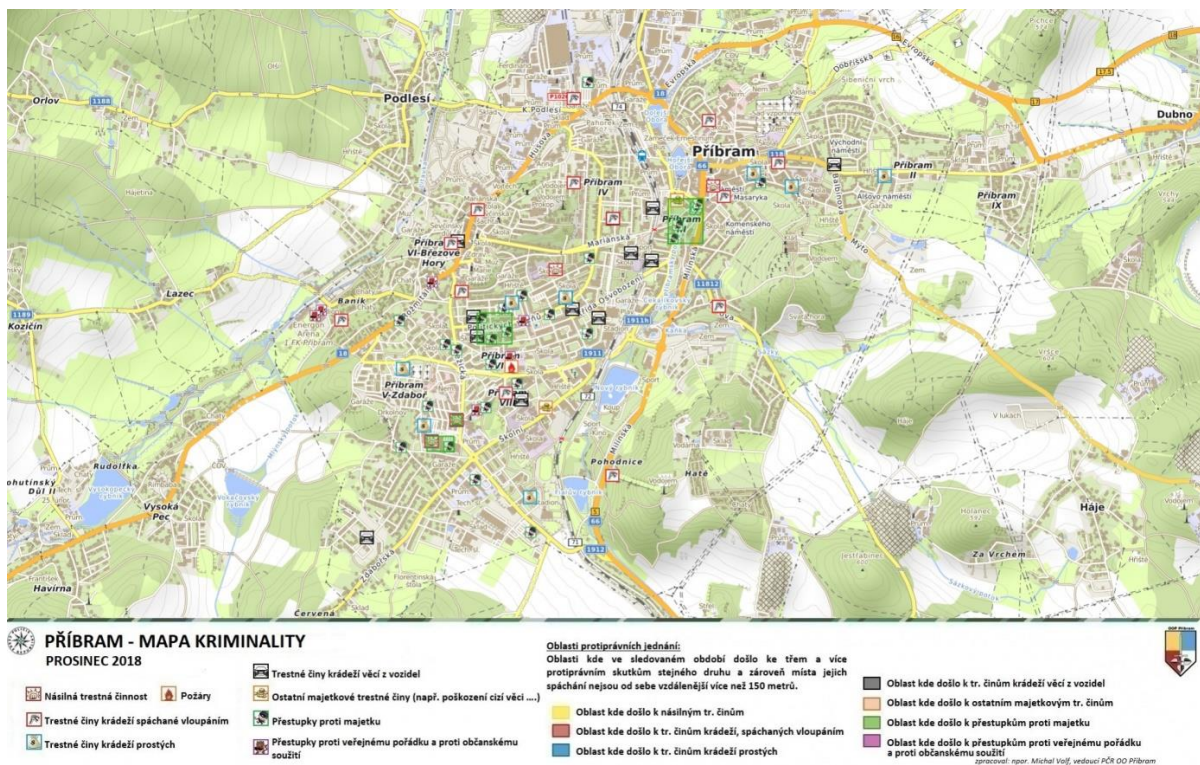
³³ Policie ČR. Dostupné online z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>. Citace 5. 1. 2018.

fyziologické, které jsou tvořeny vnitřními příčinami jedince. Vnitřním působením jsou dále poruchy osobnosti, jako schizofrenie, psychózy či úzkosti.

Sociálně slabé skupiny jednotlivců mají větší tendence uchylovat se k trestné činnosti. Dědičnost zde hraje také velkou roli, každopádně nelze přímo říci, e recidivní rodiče nemohou mít řádně vychovaného potomka. „Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní chování neuskutečnilo.“³⁴

Dá se říci, že sklony k delikventnímu jednání mohou mít jedinci pocházející z naprosto řádných rodin, avšak na jednotlivce působí také vnější faktory (exogenní faktory). Exogenní faktory působí zvenčí, je to výhradně působení školy, vrstevníků a dalších prostředí. Kuchta uvádí, že z měst s více než 10,000 obyvateli pochází 90% delikventů, hlavně z důvodu malé sociální kontroly a velké nepřehlednosti.³⁵

Obrázek číslo 4: Mapa kriminality za prosinec 2018

Zdroj:³⁶

³⁴ MATOUŠEK, Oldřich a kolektiv. Sociální služby. Praha: Portál. 2011. Strana 23. ISBN 978-80-262-0237-0.

³⁵ KUČHTA, Josef a kolektiv. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C. H. Beck. 2005. Strana 21. ISBN 978-80-7400-429-2.

³⁶ Bezpečná Příbram. Dostupné online z http://www.bezpecnapribram.cz/galerie_obrazky/big/384.jpg. Citace 27. 1. 2019.

V roce 2018 došlo podle zpráv Policie k poklesu kriminality na Příbramsku o více než 11% v porovnání s rokem 2017. Celkově se jedná o největší pokles kriminality ve Středočeském kraji. Nejvíce se jedná o majetkovou trestnou činnost, objasnění činů se drží na 49%. Statistika Policie ČR uvádí následující údaje, týkající se trestné činnosti na Příbramsku.

Tabulka číslo 5: Některé trestné činy na Příbramsku za celý rok 2017

Objasněný trestný čin	Počet
Mravnostní kriminalita	25 činů
Drogová trestná činnost	34 případů
Poškozen cizí věci	101 případů
Maření výkonu úředního rozhodnutí	93 případů

Zdroj: vlastní zpracování v kooperaci s webovými stránkami Bezpečná Příbram

Mladiství spáchali celkem 16 trestných činů, celkově bylo evidováno 804 trestných činů, což tvoří 49% z celkové kriminality ČR.

Policie ČR uvádí, že za posledních 12 let je kriminalita na okrese Příbram ustálena. Jedná se o nejnižší úroveň kriminality od roku 2007, konkrétně o pokles o 67%.³⁷ Mladiství nespáchali více než 2% celkového objemu kriminality. To však nemění to nic na tom, že by měly být dále praktikovány preventivní programy.

³⁷ Bezpečná Příbram. Dostupné online z <http://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2018>. Citace 27. 1. 2019.

5 VLASTNÍ ŠETŘENÍ

Vlastní šetření bylo provedeno ve dvou samostatných školských zařízeních, kde byli osloveni dobrovolní respondenti, kteří vyplnili předložené dotazníky. Dotazník obsahuje uzavřené otázky, je zde pouze několik odpovědí, které umožňují respondentům napsat vlastní odpověď.

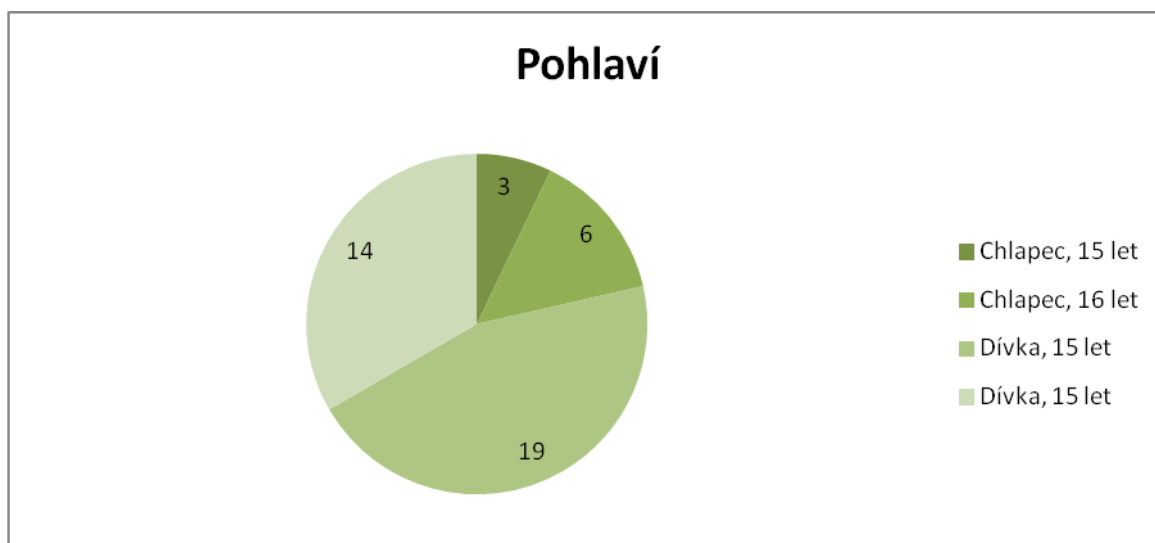
Kromě jiného, cílem práce je také získat obraz o veřejném mínění o stavu kriminality mládeže v okrese Příbram. Byly vytyčeny hypotézy k tomuto tématu a k jejich ověření nebo vyvrácení byla zvolena dotazníková metoda. Ta umožnila tvorbu vhodného dotazníku a konstrukci odpovídajících otázek, na které respondenti mohli jednoznačně odpovídat. Vyplněné dotazníky byly následně analyzovány a získaná data jsou níže prezentovány v grafické podobě.

Hypotézy:

- Na mládež působí sociální vlivy a chování blízkého okolí.
- Většina mladistvých má osobní zkušenosti s návykovými látkami.
- Mladistvé nejvíce ovlivňuje domácí prostředí.
- Většina mladých lidí má zkušenosti s kriminální činností, ať už osobní nebo zkušenosti slýchává od svého okolí.

Analýza názoru mladistvých na kriminalitu z dat vyplývajících z obdržovaných dotazníků. Součástí této práce je analyzovat mínění mladistvých o trestné činnosti stejných věkových skupin, jako jsou sami respondenti (také mladistvých). Celkově se výzkumu zúčastnilo 42 studentů na Ekonomickém lyceu v Příbrami.

Graf číslo 2: Pohlaví respondentů

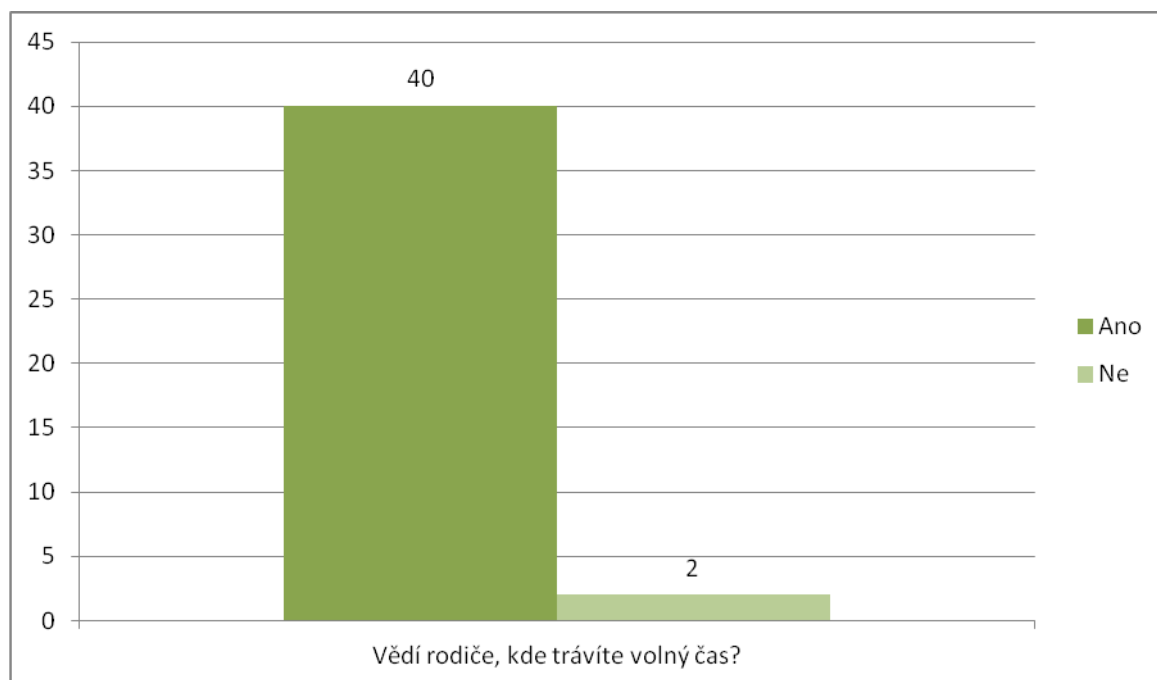

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 30 respondentů uvedlo, že bydlí s oběma rodiči, na druhém místě byla odpověď *jen s matkou*, konkrétně odpovědělo 7 účastníků. 4 respondenti bydlí pouze s otcem a jeden subjekt s prarodiči. Volný čas tráví většina respondentů doma (27 mladistvých), 15 mladistvých v partě a ostatní v zájmových kroužkách (9), jedna odpověď byla zařazena jako *bydlící s přítelem*.

Pouze dva respondenti ze 40 uvedli, že rodiče nevědí, kde jejich volnočasové aktivity probíhají, ostatní se svěřují svým rodičům na pravidelné bázi. Grafické zobrazení poskytuje graf níže.

Graf číslo 3: Povědomí rodičů o způsobu trávení volného času potomků

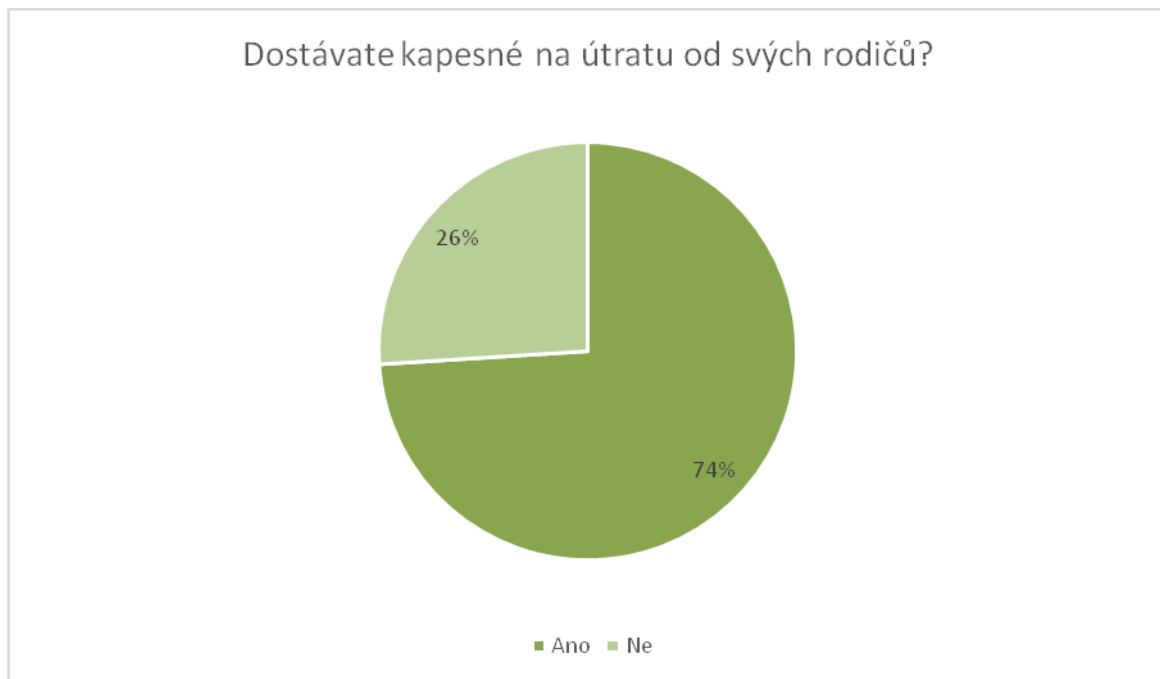

Zdroj: vlastní zpracování

Kapesné od rodičů velmi ovlivňuje život mladistvých. Děti a mládež chtějí, a potřebují se naučit postupně nezávislému životu. Proto je důležité, aby si mladí lidé uměli vážit peněz a investovat je podle svého nejlepšího vědomí. Je známo, že z nedostatku finančních prostředků pramení právě tužba po nedostupných předmětech a mladiství se tak často uchylují k majetkové trestné činnosti. 31 respondentů uvedlo, že dostává od rodičů kapesné. 11 mladistvých nedostává žádné peníze na vlastní útratu. Jako důvod uvedli všichni respondenti, že dostávají finanční odměnu za pomoc v domácnosti. Částka se na ekonomickém lyceu v Příbrami pohybuje mezi 200 – 1,500 Kč.

Graf číslo 4: Dostupnost kapesného pro mladistvé

Zdroj: vlastní zpracování

Jak bylo zmíněno výše, sociální faktory mají velký vliv na život a chování jedince. Na otázku, zda jsou studenti příznivci nějaké party, odpověděli studenti následovně:

Graf číslo 5: Společenské trávení volného času

Zdroj: vlastní zpracování

Škola je zásadním vlivným faktorem, který na mladistvé působí. Jedná se o zvyk, který je třeba budovat již od mládí, aby byli lidé zvyklí na určitý režim a následně byli schopni začlenit se do nejčastějšího hlavního pracovního poměru, který je v současné době závazek na 40 hodin týdně. Pokud se do školy, potažmo později do práce, člověk těší, má to absolutně jiný vliv na začlenění do společenského života.

Důležité bylo tedy také odpovědět na otázku, zda studenty škola baví. 30 studentů odpovědělo kladně, 12 negativně. Tři čtvrtiny je dle mého názoru poměrně slušný výsledek na moderní dobu.

Poměrně pozitivní výsledek má také otázka záškoláctví. Záškoláctví může být jedním z faktorů nespokojenosti, které může vést k trestné činnosti. Na lyceu odpovědělo 6 studentů kladně, záporně 36 studentů.

Odpovědi na otázku ohledně návykových látek mohou být překvapivé. Bylo možné zaškrtnutí více možností odpovědí. Výsledky ukázaly, že kouření zkoušelo 15 studentů, pít alkohol 25, užití drogy 3. Zbytek byly negativní odpovědi. Zdůrazňuji, že výzkumu se zúčastnilo 42 respondentů ve věku 15 a 16 let, tedy těsně po dosažení trestně odpovědného věku.

Graf číslo 6: Zkušenost s návykovými látkami u mladistvých

Zdroj: vlastní zpracování

Protiprávním jednáním omezování osobní svobody může být šikana. Na otázku, zda byli studenti někdy svědky šikany, odpovědělo 25 respondentů kladně, ostatní byli svědky poškozování cizí věci (15) a krádeže (6). 10 studentů odpovědělo negativně. Zde je velmi alarmující číslo, že v jednom ročníku odpovědělo 25 studentů kladně na otázku šikany.

Šikana je jevem, který je viditelný na první pohled, a často se v partě iniciátoři šikany přímo netají. V této otázce je bohužel smutný fakt, že šikanovaný se často bojí o této věci promluvit s ostatními kamarády nebo s dospělým. Je tedy důležité, aby byli profesori školeni, aby šikanu dokázali odhalit a nezavírali před ní oči. Školení na odhalení šikany může probíhat právě prostřednictvím vzdělávacích center, které poskytují učitelům praktické příklady v této oblasti.

Graf číslo 7: Protiprávní jednání, zkušenosti

Zdroj: vlastní zpracování

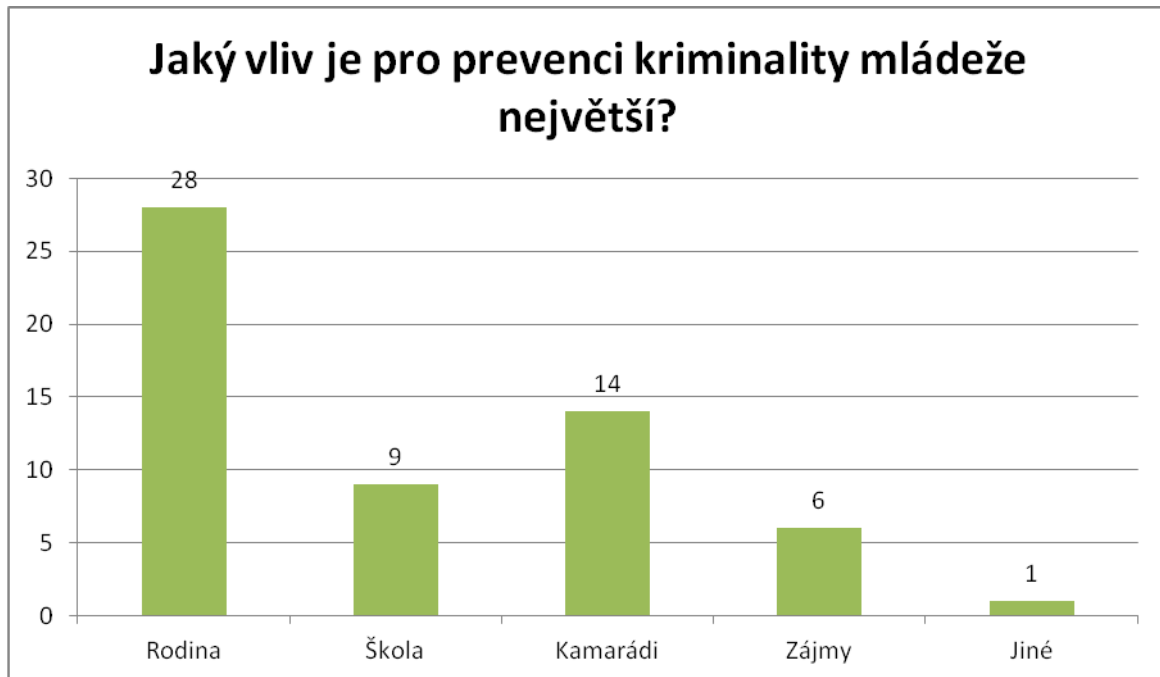
Největší část respondentů (32) odpověděla, že se nikdy nedopustila protiprávního jednání, do kterého zařazují i šikanu. 5 studentů se dopustilo jednání samo, 5 ve dvou a 0 v partě. Z tohoto výzkumu vyplývá, že v partě se protiprávního jednání nikdo nedopustil, většinou se jedná o podnikání trestního či protiprávního jednání ve dvou, kdy je dle studentů menší pravděpodobnost odhalení. Důvody pro toto jednání uvedli studenti následující:

- donucení (2 odpovědi);
- adrenalin (3 odpovědi);

- vyzkoušení čehosi nového (6 odpovědí);
- pomsta (1 odpověď).

Dle studentů je stále kriminalita mládeže aktuální, avšak kvalitu prevence kriminality nedokáží správně posoudit. Devět respondentů dokonce uvedlo, že s prevencí nikdy nebyli seznámeni. Z hlediska prevence kriminality měli studenti odpovídat na následující otázku.

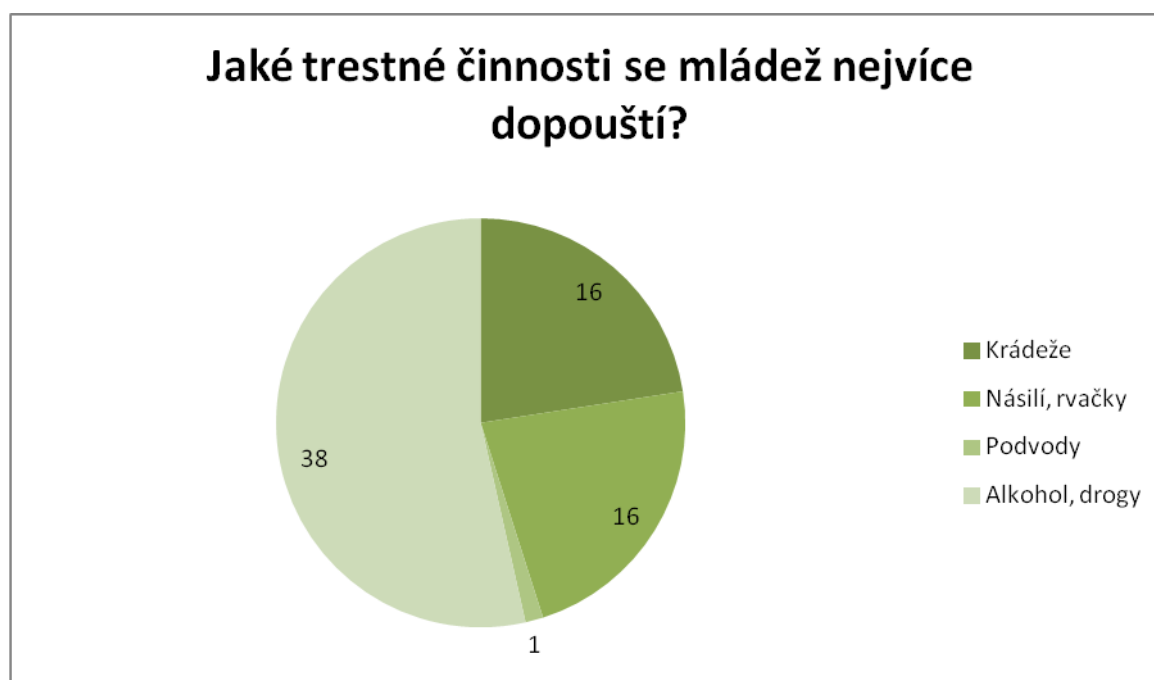
Graf číslo 8: Vliv prevence kriminality mládeže

Zdroj: vlastní zpracování

Největší vliv má podle studentů rodina, na druhém místě jsou kamarádi a dále škola se zájmy. Tento výsledek potvrdil mou hypotézu a tvrzení v teoretické části bakalářské práce, která se zabývala sociálními vlivy.

Graf číslo 9: Povědomí o trestné činnosti mladistvých

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů odpovědělo, že největší podíl mají na trestné činnosti návykové látky. Tato otázka úzce souvisí s vyhodnocením otázky okušení alkoholu a drog, která je alarmující. Jak bylo podotknuto v teoretické části, je velmi důležité soustředit se na postihy v této oblasti a také na prevenci, aby byli mladiství vědomi toho, že pod vlivem je *snazší* nechtěný trestný čin spáchat a je tedy důležité se návykové látce nepodmaňovat.

Tresty za nevhodné chování z hlediska dostatečnosti jsou podle 16 studentů dostatečné, podle 23 respondentů nedostatečné, 3 studenti odpověděli neutrální odpovědí.

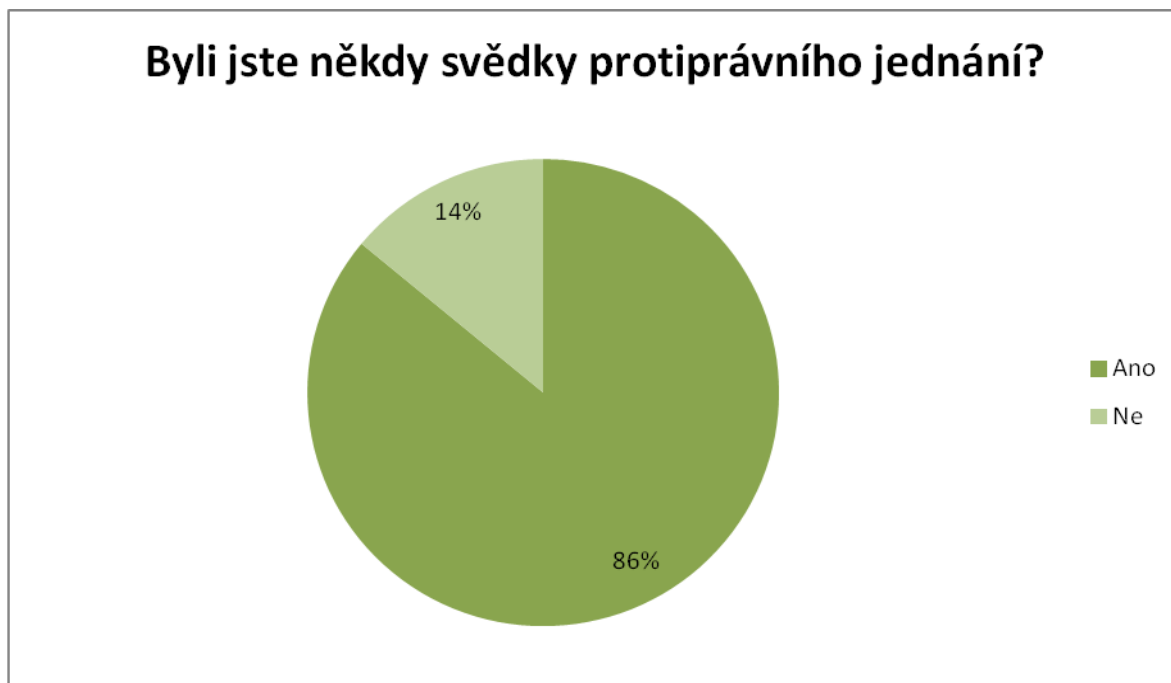
Průzkum ukázal, že studenti ve věku 15 a 16 let vůbec nejsou nezkušení v této oblasti. Dle mého názoru se zkušenosti v těchto oblastech stále prohlubují. Velký vliv mají sociální sítě a média. V dnešní době má už téměř každý student vlastní chytrý telefon, na kterém je v každodenním kontaktu s okolním světem, kde může vidět užívání návykových látek či volný život ostatních, který ho může negativně ovlivňovat. Vliv školy a rodiny se však nesmí opomínat, stále dle vyhodnocení dotazníku má na mladistvé ohromný vliv.

5.2 Analýza názoru na kriminalitu mládeže prostřednictvím dotazníku on-line

Další metodou výzkumu byl dotazník on-line, který měl zdokumentovat zkušenosti a názor společnosti naprosto anonymně. Dotazník poskytl zajímavý vhled do této problematiky.

První otázka zněla, zda byly subjekty v minulosti někdy svědky protiprávního jednání. Ze 40 respondentů odpovědělo 86% kladně, pouze 14% negativně.

Graf číslo 10: Svědectví protiprávního jednání, u mládeže

Zdroj: vlastní zpracování

Související otázkou bylo, zda oni sami se někdy dopustili protiprávního jednání. Zde byli výsledky jiné. 64% respondentů odpovědělo, že se nikdy protiprávního jednání sami nedopustili, 36% odpovědělo kladně.

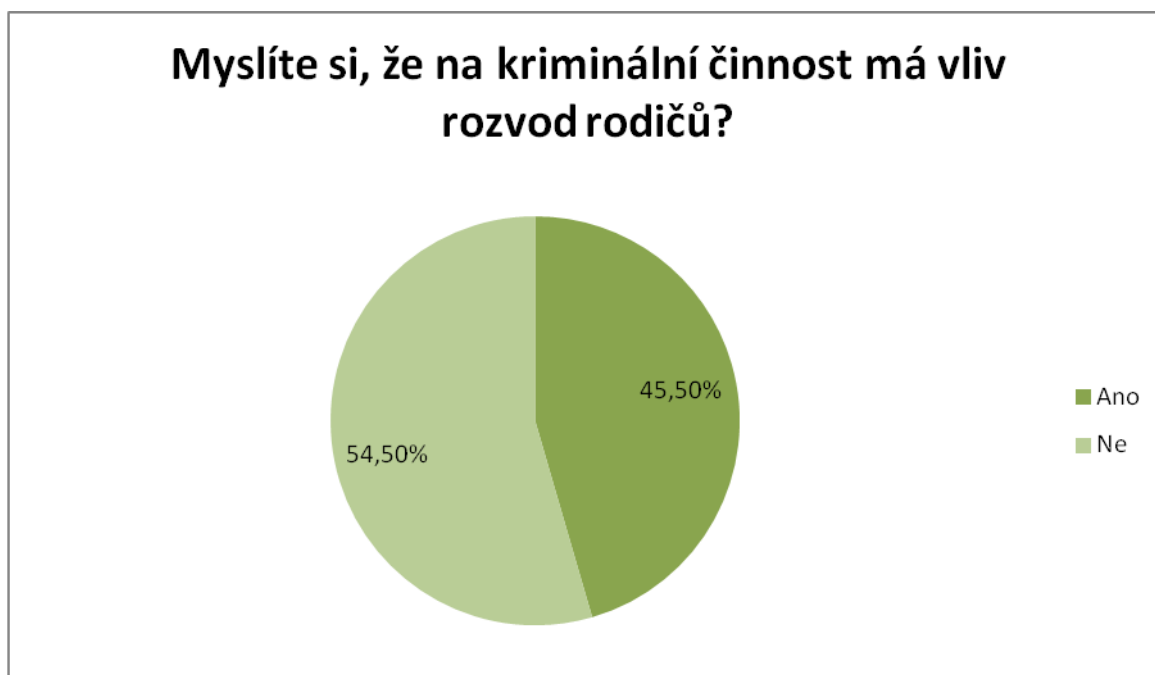
Graf číslo 11: Osobní zkušenosti s protiprávním jednáním

Zdroj: vlastní zpracování

V této bakalářské práci je hojně rozebírána problematika rozvodu rodičů a potažmo sociální vliv společnosti rodinného zázemí. Většina odpověděla, že spíše ne, avšak radikální rozhodnutí to rozhodně nebylo.

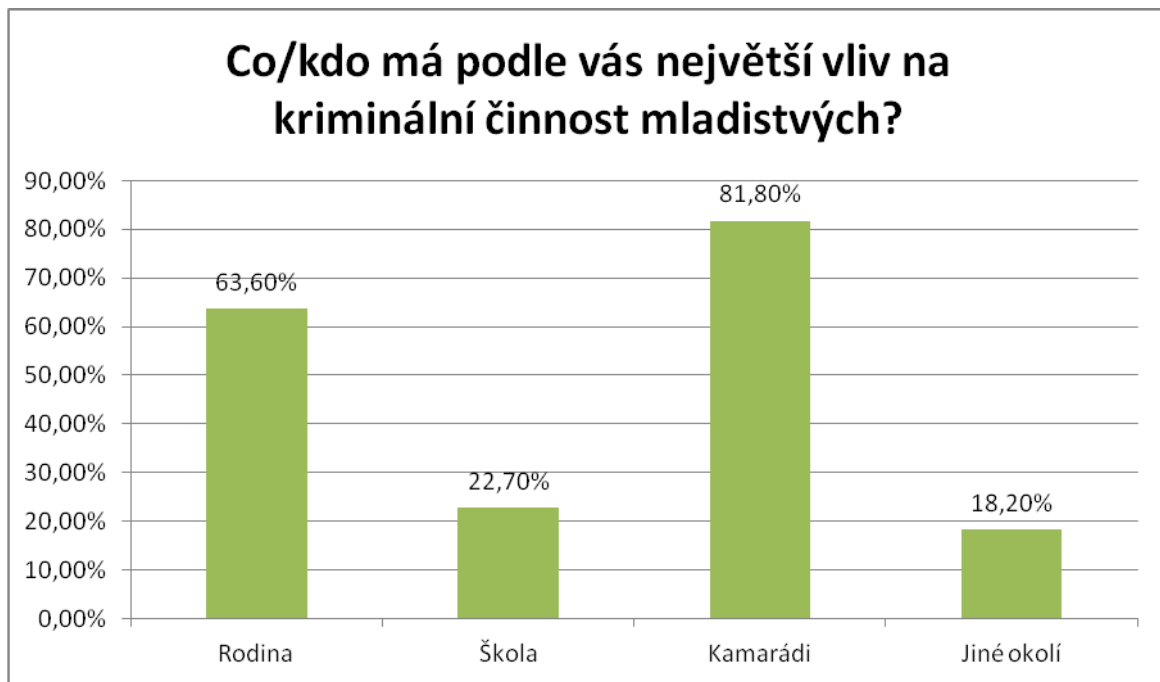
Graf číslo 12: Vliv rozvrácené rodiny na kriminalitu mládeže

Zdroj: vlastní zpracování

Následující otázka také potvrdila naši hypotézu v teoretické části práce. Otázka zněla, kdo/co má podle respondentů největší vliv na kriminální činnost mládeže. Největší vliv má podle respondentů kamarádi a skupina okolí, se kterou se subjekt stýká.

Graf číslo 13: Ostatní vlivy na kriminální činnost mladistvých

Zdroj: vlastní zpracování

Zajímala mě také otázka, jakou prevenci kriminality mladistvých Češi znají. Výčet odpovědí seřazen podle četnosti je následující:

- přednášky a besedy ve školách;
- aktivní náplň volného času, vzdělávání, sport, občasné přivýdělnky, výchova, změna prostředí, kde se mladistvý pohybuje;
- ukázky následků kriminality a odstrašující případy, exkurze do vězení.

5.3 Závěrečné hodnocení analýz a související doporučení

Závěrem by se dalo říci, že výsledky dotazníkového šetření potvrdily hypotézy uvedené v teoretické části bakalářské práce.

Hypotézy:

- Na mládež působí sociální vlivy a chování blízkého okolí. – *Ano*

- Většina mladistvých má osobní zkušenosti s návykovými látkami. – **Ano**
- Mladistvé nejvíce ovlivňuje domácí prostředí. – **Ano, v souvislosti také s partou, ke které daný mladistvý patří.**
- Většina mladých lidí má zkušenosti s kriminální činností, ať už osobní nebo zkušenosti slýchává od svého okolí. – **Ano**

Hypotézy byly potvrzeny v provedeném dotazníkovém šetření, které bylo vyhodnoceno hlavně prostřednictvím grafů v této bakalářské práci. Většina respondentů se zajímá o kriminální činnost, ať už z hlediska sebe samotného nebo z hlediska prevence u svého okolí. Největší vliv je podle všech respondentů v partě a blízkém okolí jednotlivce. Je tedy důležité neustávat s preventivními programy a se soustředěností na prevenci kriminality ze strany rodinného zázemí.

ZÁVĚR

Cíle vytyčené v první kapitole byly dosaženy. Práce obsahuje teoretické informace o kriminalitě mládeže, praktická část se pak týká analýzy názoru vybraných respondentů na kriminalitu mládeže v okrese Příbram.

Je třeba uvést, že kriminalita mládeže na celém území, tedy i na okrese Příbram, jak vyplývá z údajů Policie ČR, je dlouhodobě ustálená. Nejsou evidovány žádné vysoké výkyvy, avšak nedá se ani říci, že by nějak výrazně klesala.

Pokud tresty budou mírné a společnost se nebude více zajímat o ustálení tohoto jevu, kriminálních činů bude jen a jen přibývat.

Mládež je rizikovým subjektem v oblasti republiky, stoupající agresivitě nepomáhá ani brutalita v médiích a počítačové hry, které jsou mezi mladistvými stále velmi oblíbené. V neposlední řadě je potřeba jmenovat také neustálé změny ve vládě republiky, která svou nestabilitou nepřispívá k dlouhodobé prosperitě a začíná opomínat prevenci mladistvých delikventů.

Kriminalita mládeže může mít velký výčet vlivných situací, které na člověka působí, vnější i vnitřní faktory, každopádně se zde musí jednat o řádnou prevenci, aby se na kriminalitě nepodílely další vlivy, které by ji mohly prohlubovat.

Téměř nezasazitelnou oblastí ze strany státu je rodinný kruh, ve kterém do určité míry si rodiče s jejich potomky mohou vést vlastní výchovu, nejrizikovější je rodina právě trestaných osob. Je třeba, aby byl nastaven ve společnosti pozitivní směr, aby rodiče své děti vedli ke vzdělání, zájmovým aktivitám a probouzeli v nich čistou radost z *obyčejných* věcí, aby mladiství neměli touhu podnikat aktivity neslučitelné se zákonem a nedostali se pak sami do nepříznivých životních situací. Jejich delikvence nemá totiž vliv pouze na ně jako osoby samotné, ale sahá do jejich daleko širšího okolí.

Dle mého názoru je tedy důležité kriminalitu pochopit z její podstaty, tedy z motivů, které jedince vedou k protiprávnímu jednání a začít zde, tedy zajímat se o společnost a o její zájmy, neopomíjet prevenci a soustředit se na kladení důrazu na řádné společenské chování.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Odborné publikace

JEDLIČKA, Richard a kolektiv. Poruchy socializace u dětí a dospívajících. 1998. ISBN 978-80-247-5447-5.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné. Obecná část, zvláštní část. Praha: Leges. 2009. ISBN 978-80-7502-236-3.

KUCHTA, Josef a kolektiv. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C. H. Beck. 2005. ISBN 978-80-7400-429-2.

MACEK, Petr. Adolescence. Praha: Portál. 1999. ISBN 80-7178-747-7.

MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže: 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. 2015. ISBN 978-80-247-9760-1.

MAŘÍKOVÁ, Jana a kolektiv. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum. 1997. ISBN 80-7184-310-5.

MATOUŠEK, Oldřich a kolektiv. Sociální služby. Praha: Portál. 2011. Strana 83. ISBN 978-80-262-0237-0.

MVČR. Článek Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu, listopad 2018.

NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. Kriminologie. Praha: ASPI. 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.

VAVRYSOVÁ, Lucie. Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů. Olomouc: Univerzita Palackého. 2018. Strana 71. ISBN 9788024454276.

SVATOŠ, Roman. Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku. České Budějovice: VŠERS. 2010. ISBN 978-80-86708-21-8.

Zákon č. 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon č. 257/2000 Sb. Zákon o Probační a mediační službě

Zákon č. 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

ZOUBKOVÁ, Ivana. Kontrola kriminality mládeže. Nakladatel Čeněk Aleš. 2002. ISBN 80-86473-08-2.

Internetové zdroje

Bezpečná Příbram; <http://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/preventivni-film-o-domacim-nasili-jakub>

ČSÚ; <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/pohyb-obyvательства-1-pololeti-2018>

ČZSO; <https://www.czso.cz/documents/10180/61311718/33011118q3d01.pdf/090edd08-9b4e-4501-9186-e47dc976641f?version=1.1>

iDnes; <https://moravskoslezsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/soud-rozsudek-trest-zhari-kostel-trinec-guty-20180628.html>

iRozhlas; https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vezeni-veznice-mladistvi_1807060810_ako

Mapa kriminality; <http://www.mapakriminality.cz/#>

MVČR; <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Podaneruce; <https://podaneruce.cz/>

Policie ČR; <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>

Streetwork; http://www.streetwork.cz/?option=com_frontpage

Úřad vlády ČR; <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/oecd-fakta-o-konzumaci-alkoholu-mezi-detmi-a-mladistvymi--133283/>